

نقش مایه‌های انسانی در منسوجات ایرانی

ویراست
دوم

چاپ
سوم

مریم مونسى سرخه
سارا حسين زاده قشلاقي

نقش مایه‌های انسانی در منسوجات ایرانی

سرشناسه: مونسى سرخه، مریم، ۱۳۶۱-
عنوان و نام پندآور: نقش مایه‌های انسانی در منسوجات ایرانی / مریم مونسى سرخه، سارا
حسین زاده قشلاقی.

وضعیت ویراست: ویراست ۲.

مشخصات نشر: تهران: کتاب آبان، ۱۴۰۲.

مشخصات ظاهری: ۳۱۱ ص.: مصور.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۰۲۵-۴۸-۵

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: چاپ سوم.

یادداشت: کتابنامه: ص. ۳۰۷-۳۱۱.

موضوع: پارچه -- ایران -- طرح -- تاریخ

Textile design -- Iran -- History

پارچه‌های ایرانی -- تاریخ

Textile fabrics, Iranian -- History

پارچه‌های ایرانی -- طراحی

Textile fabrics, Iranian -- Design

نساجی هنری -- ایران -- تاریخ

Textile industry, Artistic -- Iran -- History

شناسه افزوده: حسین زاده قشلاقی، سارا، ۱۳۶۸-

رده بندی کنگره: NK۸۸۷۶

رده بندی دیویی: ۷۴۶/۰۹۵۵

شماره کتابشناسی ملی: ۹۱۴۸۶۵۵

مؤلفان: مریم مونسى سرخه (عضوهیئت علمی دانشگاه الزهراء^(ع))

سارا حسین زاده قشلاقی

مدیر هنری و طراح یونینفرم: احسان رضوانی

طراحی گرافیک: آتلیه طراحی گرافیک آبان (فاطمه چهاردولی)

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: آرمانسا

نویت چاپ: سوم، ۱۴۰۲

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۰۲۵-۴۸-۵

کلیه حقوق این اثر برای ناشر محفوظ است

انتشارات کتاب آبان

تهران | خیابان انقلاب | خیابان فخر رازی اکوی فاتحی داریان | شماره ۲ | طبقه همکف | واحد ۱۰

کد پستی: ۱۳۱۴۷۳۴۸۶۶ | شماره تماس: ۰۲۱)۶۶۹۵۵۰۱۲

وبسایت: www.abanbooks.com | پست الکترونیک: info@abanbooks.com

نسخه رنگی تصاویر ارائه شده در کتاب را می‌توانید از طریق اسکن
کد QR زیر و یا از طریق لینک ارائه شده، دانلود و مشاهده کنید.

| <http://abanbooks.com/dl/naqshmayeh> |

فهرست مطالب

سخن مؤلفان	۷
فصل ۱. نقش مایه‌های انسانی در پارچه‌های ساسانی تا سلجوقی	۹
مقدمه	۱۱
۱- پارچه‌های ساسانی	۱۵
۲- پارچه‌های اسلامی، اعراب در ایران	۲۴
۳- پارچه‌های صدر اسلام، آل بویه	۳۰
۴- پارچه‌های سلجوقی	۳۹
جمع‌بندی	۴۵
فصل ۲. نقش مایه‌های انسانی در پارچه‌های تیموری و صفوی	۵۳
مقدمه	۵۵
۱- پارچه‌های تیموری	۵۷
۲- پارچه‌های صفوی	۵۹
صحنه‌های بزم و زندگی روزمره	۵۹
صحنه‌های رزم و شکار	۱۳۶
صحنه‌های دینی	۱۷۵
جمع‌بندی	۱۸۸
فصل ۳. نقش مایه‌های انسانی در پارچه‌های افشاریه تا پایان پهلوی	۲۰۱
مقدمه	۲۰۳
۱- پارچه‌های افشار و زند	۲۰۵
۲- پارچه‌های قاجار	۲۱۰
پارچه‌های منقوش بافته شده	۲۱۰
پارچه‌های قلمکار	۲۱۷
پارچه‌های دوخته دوزی شده	۲۵۴
۳- پارچه‌های پهلوی	۲۷۴
جمع‌بندی	۲۸۹
ضمائم	۲۹۳
منابع	۳۰۷

سخن مؤلفان

نقش مایه‌های انسانی در پارچه‌های ساسانی تا سلجوقی

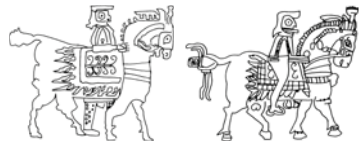
۱. پارچه‌های ساسانی
  ۲. پارچه‌های اسلامی، اعراب در ایران
  ۳. پارچه‌های صدر اسلام، آل بویه
  ۴. پارچه‌های سلجوقی
- جمع بندی

مقدمه

تصویر ۱-۱: پشم، دست‌بافته، پازیریک
(hermitagemuseum.com)

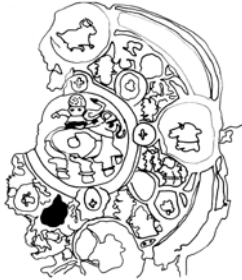
۱- پارچه‌های ساسانی

پارچه ۱-۱: ۶/۵×۳۱/۵ سانتی متر، نگهداری در گنجینه موزه مقدم در تهران، راپورت نامشخص (آرشیو موزه مقدم).

تصویر ۱-۲: بیشاپور، موزاییک کف ایوان، سده سوم م. (غیبی، ۱۳۹۲، ۲۲۲).

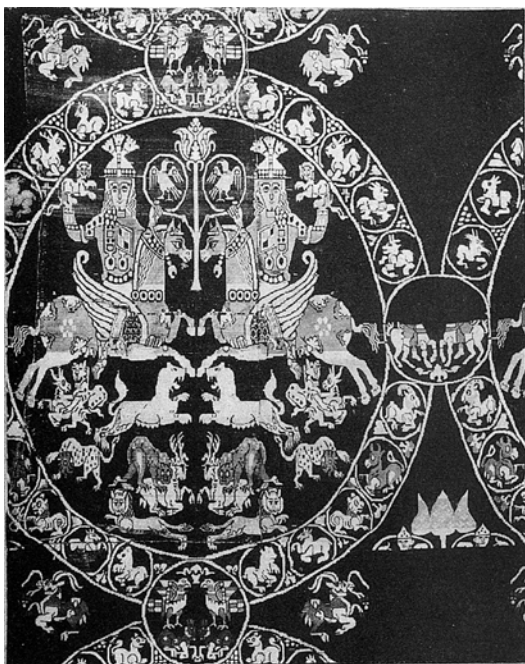

پارچه ۱-۲: پارچه سلطنتی ساسانی،
۲۵×۲۳ سانتی متر، ۲۲۴-۶۵۱ م.
(textilesart.com)

پارچه ۱-۳: نگهداری در موزه لیون، فرانسه، بافت در مصر یا
ایران، ۱-۱۰ ق. ۷-۸ م. (گیرشمن، ۱۳۷۰، ۲۳۴).

پارچه ۱-۴: ابریشم، ۳۶/۹×۳۴/۳ سانتی متر، نگهداری در موزه کلونلند، آمریکا، بافت ایران یا مصر، راپورت معکوس عرضی، ۱-۲۰ ق. ۷-۸ م. (Cleveland.org).

پارچه ۱-۵: ابریشم، متعلق به کلیسای سنت اورسول در شهر کلنی فرانسه، بافت ایران، راپورت معکوس عرضی،
 ۱ و ۲ ق. / ۷ و ۸ م. (ذالمانی، ۱۳۳۵، ۴۴۱).

پارچه ۱-۶: ابریشم، ۸۵×۹۴ سانتی متر، نگهداری در موزه دیوید موس، دانمارک، بافت ایران یا آسیای مرکزی، راپورت معکوس عرضی، ۱-۲ق. ۷/م. (davidmus.dk).

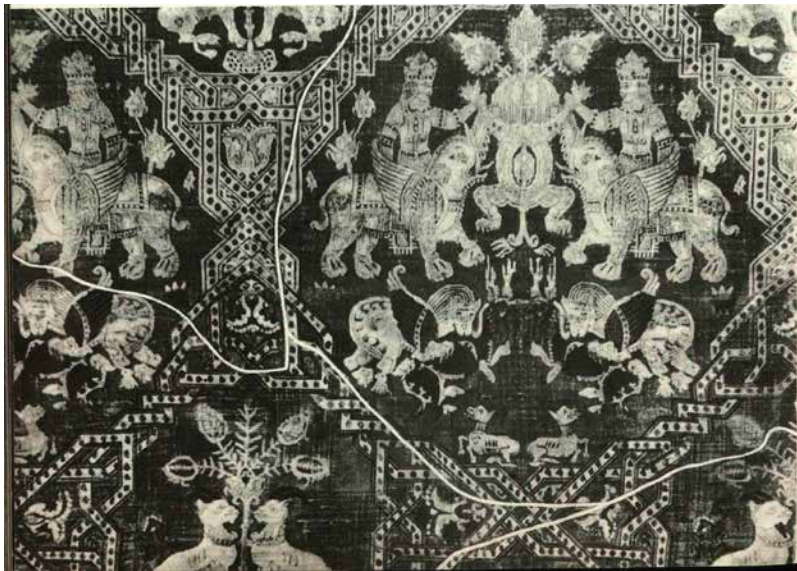
پارچه ۱-۷: ابریشم، متعلق به کلیسای سن کونیبر در شهر کلنی فرانسه، راپورت معکوس عرضی، ۱-۲ق./۷-۸م.
Harris, 1993, 70; دالمانی، ۱۳۳۵، ۴۴۳).

پارچه ۸-۱: ابریشم لمپاس، ۴۳×۱۰/۵ سانتی متر، نگهداری در موزه کلونلند، آمریکا، بافت ایران، راپورت نامشخص
(clevelandart.org)

پارچه ۱-۹: ابریشم، ۴۶×۴۸ سانتی متر، بافت ری،
راپورت معکوس عرضی، احتمالاً ق. ۱۰/م.
(زمانی، ۱۳۹۰، ۱۹۳: گبرشمن، ۱۳۷۰، ۲۳۷).

۲- پارچه‌های اسلامی، اعراب در ایران

پارچه ۲-۱: پشم و کتان، ۲۲/۵×۶۸/۳ سانتی متر، نگهداری در موزه بروکلین، نیویورک، بافت ایران عصر اموی، ۱-۲ ق. ۷-۸ م. (brooklynmuseum.org).

پارچه ۲-۲: ابریشم، ۳۴/۵×۲۸/۵ سانتی متر، نگهداری در موزه کلولند، آمریکا، بافت ایران یا عراق در عصر عباسی، راپورت معکوس عرضی، ۳ق. ۹/م. (Clevelandart.org).

پارچه ۲-۳: ابریشم، نگهداری در موزه کولوند، آمریکا، بافت ایران در عصر عباسی، راپورت نامشخص، ق. ۹/م. (clevelandart.org)

پارچه ۲-۴: ابریشم، ۸۵/۷×۷۴/۲، سانتی متر، نگهداری در موزه کولوند، آمریکا، بافت ایران یا عراق در عصر عباسی، راپورت معکوس عرضی، ق. ۹/م. (clevelandart.org)

پارچه ۲-۵: ابریشم لمپاس، ۱۷۱×۶۵ سانتی متر، نگهداری در موزه کلونلند، آمریکا، بافتی در عصر آل بویه، راپورت معکوس عرضی، ۴-ق. ۱۰/۱۱-م. (clevelandart.org).

پارچه ۲-۶: ابریشم، ۶۳/۵×۲۷/۶ سانتی‌متر، نگهداری در موزه
کلونلند، آمریکا، بافت ایران در عصر عباسی، راپورت معکوس
عرضی (clevelandart.org).

پارچه ۲-۷: ابریشم، ۱۹/۷×۲۵/۴ سانتی متر، نگهداری در موزه کلونلند، آمریکا، بافت ایران در اواخر عصر عباسی و اوایل آل بویه، احتمالاً راپورت نامشخص، ق. ۱۰/م. (Clevelandart.org).

۳- پارچه‌های صدر اسلام، آل بویه

پارچه ۱-۳: ابریشم دورو، ۳۵×۴۳/۵ سانتی متر، نگهداری در موزه ملی ایران، بافت ری، راپورت معکوس عرضی، ۴ق./۱۰م. (آرشیو موزه ملی ایران).

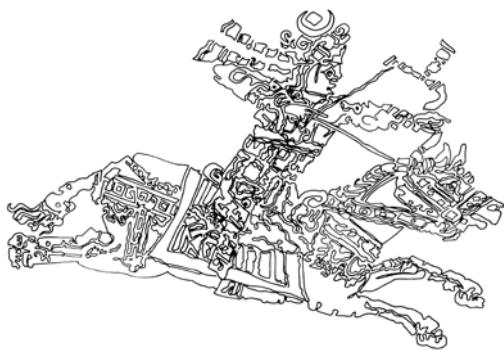
پارچه ۳-۲: ابریشم، راپورت ساده، بافت ایران
یا عراق، ۱۱۷×۱۵۲ سانتی متر، دوره سلجوقی،
یافته شده در ری، ۵ و ۶ ق. ۱۱/ و ۱۲ م.
(Mackie, 2015, 148).

پارچه ۳-۳: ۵/۵×۳۴/۵ سانتی متر، نگهداری در موزه پارچه واشنگتن دی. سی.، آمریکا،
 راپورت معکوس عرضی، احتمالاً ق. ۱۰/م. (Ettinghausen, 2002, 245).

پارچه ۳-۴: ابریشم،
۱۴۱/۵ × ۱۵۶/۵ سانتی متر و قطر هر
هشت ضلعی ۲۰ سانتی متر، نگهداری
در موزه کلولند، آمریکا، راپورت ساده،
۴-۵۰.ق.۱۰/۱۱.م. (clevelandart.org).

پارچه ۳-۵: ابریشم لمبباس، ۶۵×۱۷۱ سانتی متر، نگهداری در موزه کلونلند، آمریکا، بافت ری در عصر آل بویه، راپورت معکوس عرضی، ۴-۵ق. ۱۱۰/۱۱م. (clevelandart.org).

پارچه ۳-۶: راپورت معکوس عرضی،
۴-۵ق./۱۰-۱۱م. (گیرشمن، ۱۳۷۰، ۲۳۶).

پارچه ۳-۷: ابریشم لمپاس، نگهداری در موزه ویکتوریا و آلبرت، لندن، بافت ری، راپورت معکوس عرضی، ۱۷۰م. (Rogers, 1983, 34).

پارچه ۳-۸: ابریشم لمپاس، ۲۵×۴ سانتی متر، نگهداری در موزه کلونلند، آمریکا، بافت ری در عصر آل بویه، راپورت احتمالاً معکوس عرضی، ق. ۱۱/م. (clevelandart.org).

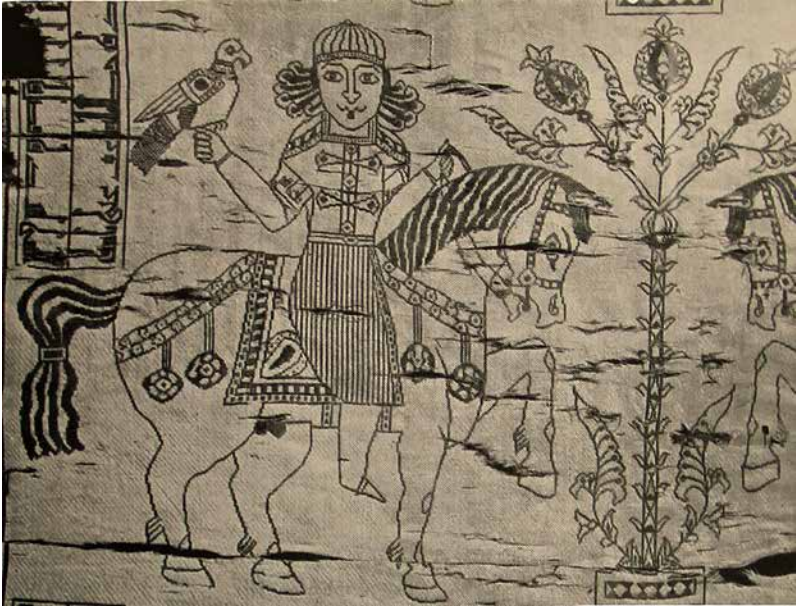

پارچه ۳-۹: ایریشم جتاغی یاف، ۲۷×۳۶ سانتی متر، بافت ری، راپورت
معکوس عرضی، اواسط ق. ۱۱/م. (Mackie, 2015, 142).

۴- پارچه‌های سلجوقی

پارچه ۴-۱: ابریشم بافت مرکب، ۴۵/۸×۶۹/۸ سانتی متر، نگهداری در موزه کلونلند، آمریکا، بافت ایران در اواخر آل بویه و اوایل سلجوقی، راپورت معکوس عرضی، ۵-ق. ۱۱/۱۲ م. (clevelandart.org).

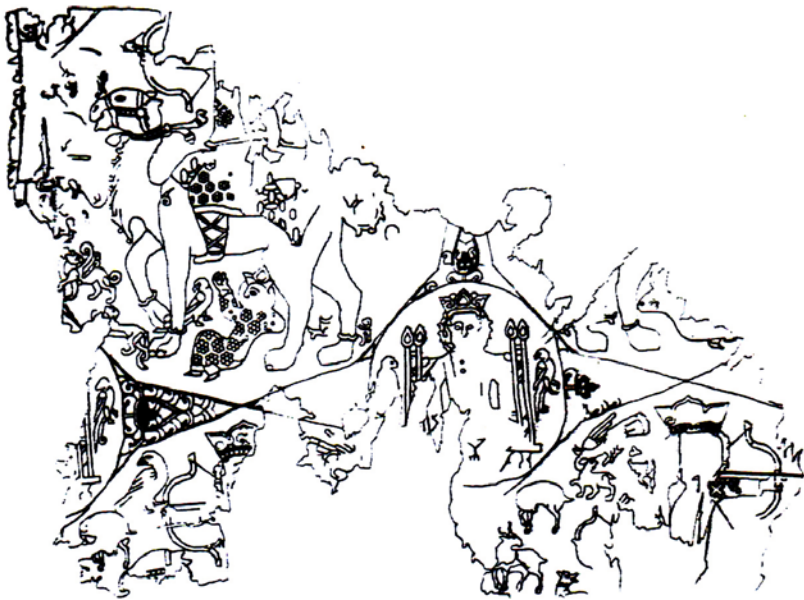

پارچه ۲-۴: ابریشم جناغی بافت، ۷۹×۱۳۶/۷ سانتی‌متر،
نگهداری در موزه کلونلند، آمریکا، یافت شده در بی‌بی
شهر بانو نزدیک ری، راپورت معکوس عرضی، ق. ۱۲/م.
(clevelandart.org)

پارچه ۳-۴: بهرام گور و آزاده، ابریشم زربفت لمپاس، نگهداری در موزه آکسبورگ آلمان، نیمه اول ق. ۱۳/م.
(Hillenbrand, 2003, 118).

پارچه ۴-۴: پارچه دورو،
۲۴×۱۸/۵ سانتی متر، دوره سلجوقی،
راپورت معکوس طولی (نواری)، احتمالاً
ق. ۱۳/م. (Spuhler, 1978, 159).

پارچه ۴-۵: ابریشم زربفت، قطر ۶۹ سانتی‌متر، بافت ایران یا آسیای مرکزی، نگهداری در مجموعه دیوید، کپنهاگ، دانمارک، ق. ۱۴/م. ۱۴ (Mackie, 2015, 230).

جمع‌بندی

نقش مایه‌های انسانی در پارچه‌های تیموری و صفوی

۱. پارچه‌های تیموری

۲. پارچه‌های صفوی

صحنه‌های بزم و زندگی روزمره

صحنه‌های رزم و شکار

صحنه‌های دینی

جمع بندی

مقدمه

۱- پارچه‌های تیموری

پارچه ۱-۱: ابریشم لمپاس دوروزریت، ۳۳×۳۲/۴ سانتی متر، نگهداری در موزه ویکتوریا و آلبرت، لندن،
راپورت چرخان عرضی، ۹ و ۱۰ ق. / ۱۵ و ۱۶ م. (collections.vam.ac.uk).

پارچه ۱-۲: ابریشم زربفت با بافت مرکب، نگهداری در موزه استکهلم، سوئد، راپورت نامشخص، احتمالاً ۹ و ۱۰ ق. و ۱۵ و ۱۶ م. (روح‌فر، ۱۳۸۸، ۳۸).

۲- پارچه‌های صفوی

• صحنه‌های بزم و زندگی روزمره

پارچه ۱-۲: ابریشم سیم‌بفت با بافت ساده، ۱۲/۴×۳۱/۳ سانتی متر، نگهداری در موزه بوستون، آمریکا، موزه کوپرهویت، نیویورک، موزه پارچه واشنگتن دی.سی.، آمریکا، موزه متروپولیتن، نیویورک، مجموعه دبلیو. اچ. مور، راپورت ساده، ۱۰. ا.ق. / ۱۶. م. (کنبی، ۱۳۸۶، ۷۳؛ Mfa.org؛ Bunt, 1963, 21؛ Metmuseum.org؛ پوپ، ۱۳۸۷، ۱۰۳۵).

پارچه ۲-۲: مخمل ابریشم سیم‌بفت، نگهداری در موزه آرمیتاژ، روسیه، راپورت یک‌دوم عرضی، ۱۰ق. / ۱۶م.
(hermitagemuseum.com)

پارچه ۲-۳: ابریشم مخمل با الیاف فلزی، ۳/۲۵×۴۰/۵ سانتی متر، نگهداری در موزه تویپکاپی استانبول، ترکیه، راپورت ساده، اواسط ۱۰ ق. / ۱۶ م. (Thompson, 2003, 278).

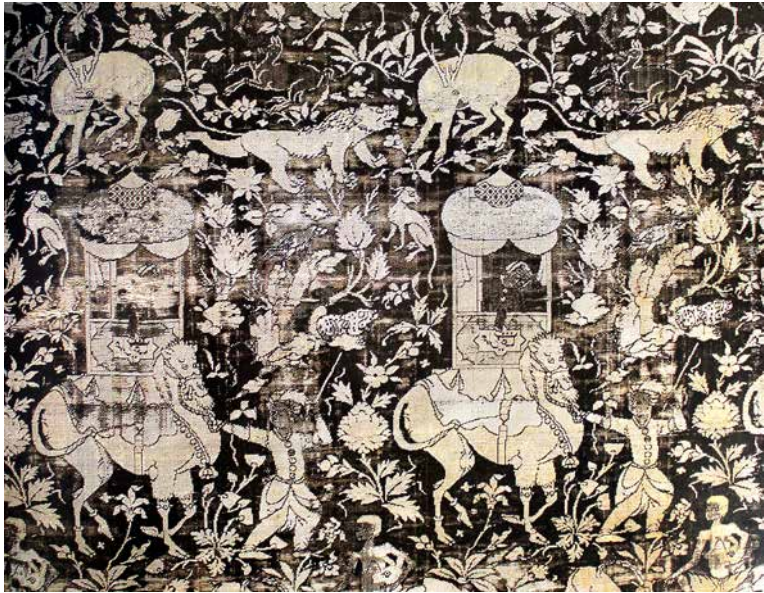

پارچه ۲-۴: ابریشم سیم‌بفت گل‌برجسته، ۴۲/۵×۲۸/۷۵ سانتی متر، نیمه دوم ۱۰ ق. / ۱۶ م. (Guide, 1950, 18).

پارچه ۲-۵: منخمل، ۴۶×۴۳ سانتی متر،
نگهداری در موزه کورکینان، نیویورک، راپورت
ساده، نیمه دوم ۱۰ق. / ۱۶م.
(Spuhler, 1978, 168; Reath, 1973, 77)

پارچه ۲-۶: ایریشم لمپاس سیم‌بفت با بافت ساتن مرکب، ۶۴×۲۸ سانتی‌متر، کار غیاث، نگهداری در موزه هنرهای زیبای بوستون، آمریکا، موزه کوپرهویت، نیویورک، و موزه هنر و طراحی کپنهاگ، دانمارک، راپورت چرخان عرضی، اواخر ۱۰ ق. / ۱۶ م.
(Komaroff, 2011, 125; Bunt, 1963, 10; Mfa.org; collection.cooperhewitt.org)

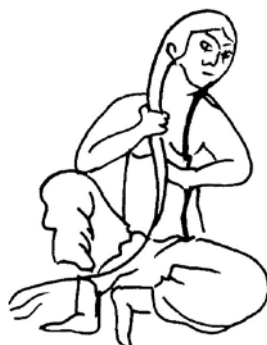

پارچه ۲-۷: ساتن مرکب گل برجسته با الیاف ابریشم و سیم‌بفت، ۳۷×۶۹/۳ سانتی متر، کار غیاث، نگهداری در موزه منسوجات واشنگتن دی. سی، آمریکا، بافت یزد، راپورت چرخان عرضی، اواخر ۱۰ و ۱۱ ق.، ۱۶/ و ۱۷ م.
(Ferrier, 1989, 163; Harris, 1993, 82).

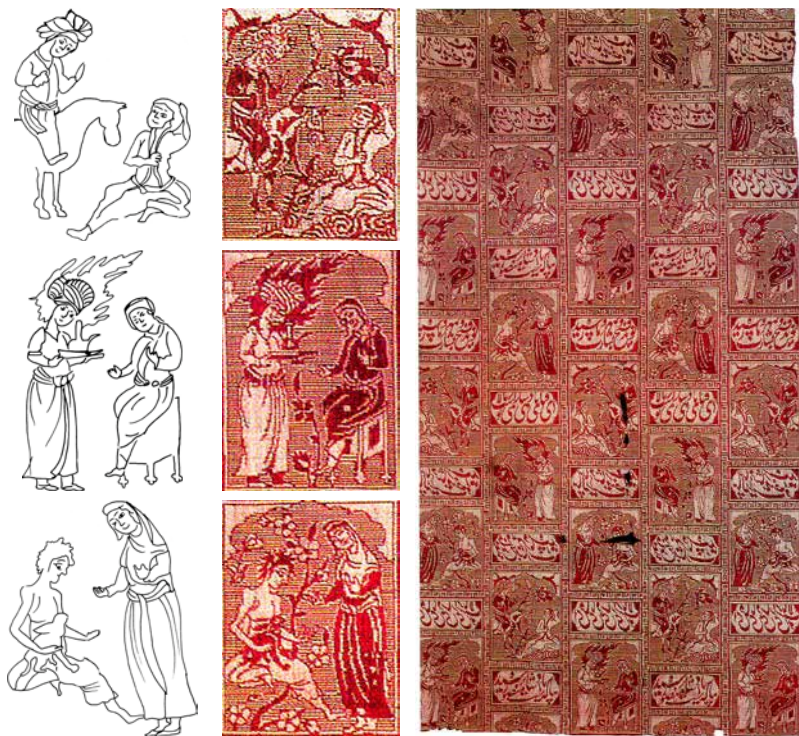

پارچه ۲-۸: مخمل، ۲/۲۵×۱۶/۲ سانتی متر، کار غیاث، بافت یزد، اواخر ۱۰ ق. / ۱۶ م. (Spuhler, 1978, 171).

پارچه ۲-۹: منخمل با الیاف ابریشم، ۲۱۷×۱۵۷ سانتی متر، بافت اصفهان، دوره شاه طهماسب، نگهداری در موزه کلونلند، آمریکا (Clevelandart.org).

پارچه ۲-۱۰: ۲۹۲×۲۱۶ سانتی متر، نگهداری در موزه متروپولیتن، نیویورک، ۱۶۱۰ م. (Metmuseum.org).

پارچه ۲-۱۱: ایریشم دورو، ۳۲/۵×۱۷/۵ سانتی متر، نگهداری در موزه بریتانیا، راپورت یک‌دوم طولی، ۱۰ و ۱۱ق. / ۱۶ و ۱۷م. (Canby, 1999, 107).

پارچه ۲-۱۲: ابریشم دوخته‌دوزی شده، ۹۶×۶۱ سانتی متر، راپورت یک‌دوم طولی،
اوایل ۱۱ق./۱۷م. (Aga Oglu, 1941).

پارچه ۲-۱۳: ابریشم و کتان، ۶۰/۵×۶۵/۶ سانتی متر، نگهداری در موزه پارچه واشنگتن، آمریکا، راپورت ساده، نیمه دوم یا اواخر ۱۰ق. ۱۶م. (Mackie, 2015, 359).

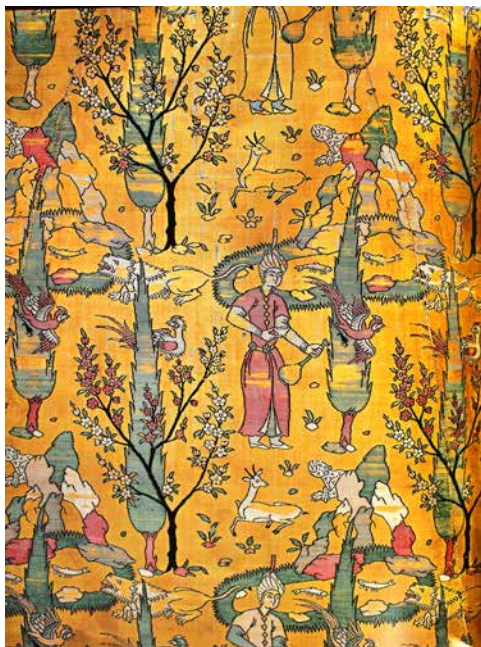
پارچه ۲-۱۴: کتان و ابریشم
دوخته‌دوزی شده، قطر
۸۹ سانتی متر، ۱۰۳۴/ق. ۱۶۲۵ م.
(Jenkins, 1983, 154).

پارچه ۲-۱۵: ابریشم دورو، ۲۵×۳۰ سانتی‌متر، نگهداری در مجموعه بانوسی سی‌پی.
بلیس، بافت یزد، راپورت یک‌دوم طولی، ۱۱ق./۱۷م. (Reath, 1937, 40).

پارچه ۲-۱۶: ابریشم مخمل لمباس،
بلندی ۱۰۹/۷ سانتی متر، نگهداری در موزه
ویکتوریا و آلبرت، لندن، راپورت ساده،
۱۵۵۰ ق. / ۹۵۶ م. (Stanley, 2004, 64).
(collections.vam.ac.uk)

پارچه ۲-۱۷: ایریشم با بافت ساتن، نگهداری در کاخ اوروژینایا مسکو، روسیه، راپورت ساده،
اواخر ۱۰-۱۱ق/۱۶-۱۷م. (پوپ، ۱۳۸۷، ۲۸، ۱۰).

پارچه ۲-۱۸: پرده دیواری مخمل با الیاف ابریشم، نگهداری در موزه کاخ رزنبرگ اتاق ۲۶، آلمان، (Bier, 1995, 34).

پارچه ۲-۱۹: پرده دیواری مخمل با الیاف ابریشم، نگهداری در موزه کاخ رزنبرگ اتاق ۲۶، آلمان، راپورت چرخان عرضی (Bier, 1995, 34).

پارچه ۲-۲۰: مخمل زربفت با الیاف ابریشمی، نگهداری در موزه زرادخانه سلطنتی استکهلم، سوئد، راپورت چرخان عرضی، ۱۰ ق. / ۱۶ م. (Peck, 2013, 80).

پارچه ۲-۲۱: ساتن زربفت، ۷۱×۱۶۰ سانتی متر، نگهداری در موزه ملی ایران، بافت یزد، راپورت چرخان عرضی، ۱۰ق. / ۱۶م. (آرشیو موزه ملی ایران).

پارچه ۲-۲۲: ۳۳/۵×۷/۵ سانتی متر، ۱۰ ق. / ۱۶ م.
(Spuhler, 1978, 182).

پارچه ۲-۲۳: جوان باده‌گسار در باغ، ابریشم،
۳۰×۲۰ سانتی‌متر، ۱۰ قی. ۱۶ م. (Textileart.com).

پارچه ۲-۲۴: ردای منقوش، ساتن با الیاف ابریشم، نگهداری در موزه هنرهای تزئینی پاریس، فرانسه، راپورت چرخان عرضی، ۱۰ و ۱۱ ق. / ۱۶ و ۱۷ م. (غیبی، ۱۳۹۲، ۴۵۴).

پارچه ۲-۲۵، ۲۶: بافت ساتن مرکب گل برجسته با الیاف ابریشم، ۱۱/۴×۱۷/۸ سانتی متر، نگهداری در موزه مترو پولیتن، نیویورک، کار حسین، ۱۰۰۷-۱۰۰۸ ق. ۱۵۹۹/۱-۱۶۰۰ م. (Metmuseum.org).

پارچه ۲-۲۷: ابریشمی با بافت مرکب، نگهداری در گنجینه دنیوی موزه سلطنتی وین، اتریش، کار غیاث، بافت یزد، راپورت یک‌دوم چرخان عرضی، ۱۰۲۰-۱۰۳۰ق. ۱۶۱۱-۱۶۲۰م. (پوپ، ۱۳۸۷، ۱۰۳۹).

پارچه ۲-۲۸: ابریشم با بافت مرکب، نگهداری در
مجموعه دلبیو. ا.ج. مور، بافت کاشان یا اصفهان، راپورت
یک‌دوم معکوس عرضی، اوایل ۱۱ق. / ۱۷م. (پوپ و
اکرمن، ۱۳۸۷، ۵۸، ۱).

پارچه ۲-۲۹: مخمل ابریشم زربفت بانقش برجسته، ۵۷×۱۹۶ سانتی متر، نگهداری در موزه شاهی اونتاریو در تورنتو، کانادا، کار شفیع، بافت اصفهان، راپورت معکوس عرضی، اوایل ۱۱ ق./۱۷ م. (Scott, 1993, 14; Ferrier, 1989, 166; Harris, 1993, 82).

پارچه ۲-۳۰: ایریشم مخمل، نگهداری در موزه تاریخی استکهلم، سوند، بافت یزد، راپورت چرخان عرضی، ۱۱ق. ۱۷۱م. (پوپ، ۱۳۸۷، ۱۰۶۳).

پارچه ۲-۳۱: ۲۵/۶×۴۲/۳ سانتی متر، نگهداری در موزه کلونلند، آمریکا، ق. ۱۱/م. ۱۷/ (Clevelandart.org).

پارچه ۲-۳۲: اطلس زربفت، ۹۶×۱۸۲ سانتی متر، بافت اصفهان، ق. ۱۱/م. ۱۷/ (آرشیو موزه ملی ایران).

پارچه ۲-۳۳: مخمل زربفت، نگهداری توسط برادران بکری، کار عبدالله، ربع
نخست ۱۱ق./ ۱۷م. (پوپ واکرمن، ۱۳۸۷، ۱۰۴۳).

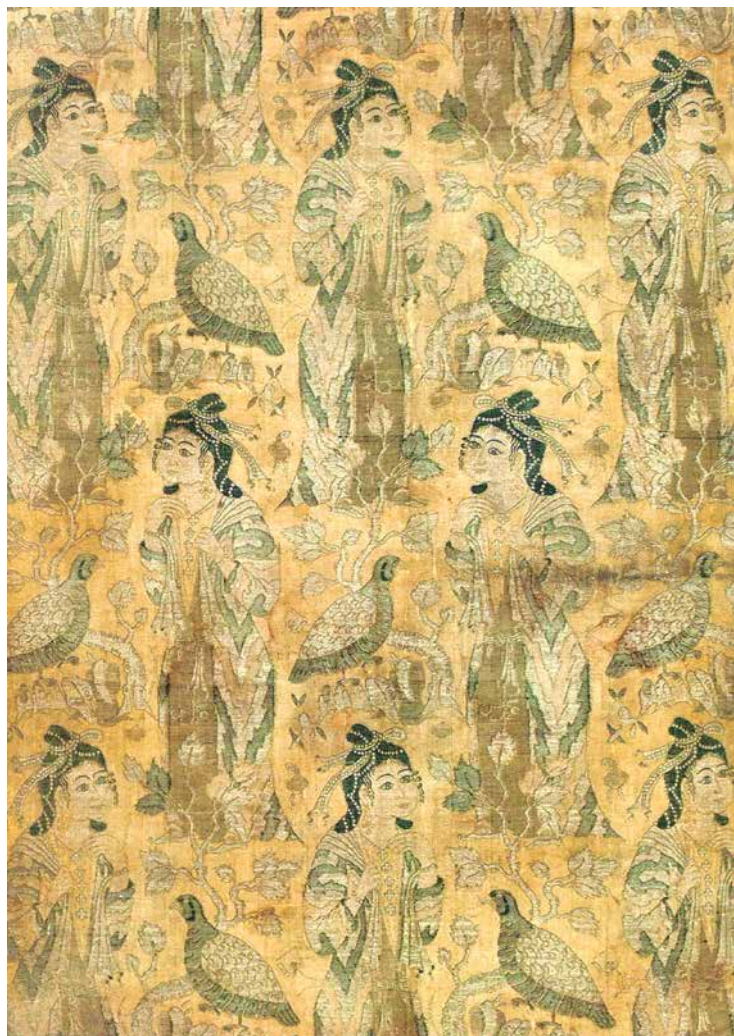

پارچه ۲-۳۴: ابریشم با بافت ساتن مرکب، ۲۰/۵×۴۵/۵ سانتی متر، نگهداری در مجموعه کی‌یر، آمریکا، راپورت چرخان عرضی، ۱۱ق./۱۷م. (Robinson, 1988, 92).

پارچه ۲-۳۵: مخمل سیم‌نفت با بافت ساده، ۲۲×۳۰ سانتی متر، راپورت نامشخص، اواخر ۱۱ق./۱۷م. (Spuhler, 1978, 193).

پارچه ۲-۳۷: ابریشم زربفت، ۲۴×۴۸ سانتی متر، نگهداری در آرشیو موزه هنرهای تزئینی اصفهان، بافت اصفهان، راپورت چرخان عرضی، ۱۰ق/۱۶م. (آرشیو موزه هنرهای تزئینی اصفهان).

پارچه ۲-۳۸: ابریشم و چرم، تکه‌دوزی، ۲۷۸×۲۵۴ سانتی‌متر، نگهداری در موزه هنرهای کاربردی بوداپست، مجارستان، ربع دوم ۱۰ق/۱۶م. (Mackie, 2015, 358).

پارچه ۲-۳۹: ابریشم تافته با بافت ساتن جناغی و سوزن‌دوزی شده، ۲۵/۵×۳۹/۵ سانتی‌متر، نگهداری در موزه ویکتوریا و آلبرت، لندن، راپورت ساده، ربع سوم ۱۰ق، ۱۶م.
(ماسلنتسیا، ۱۳۸۵؛ پروپ، ۱۳۸۷، ۱۰۲۶؛ Mubarak, 1990: collections.lacma.org)

پارچه ۲-۴۰: مخمل ابریشم با بافت ساتن، ۱۷×۳۴/۳ سانتی متر، نگهداری در مجموعه کلکسیون، کار غیاث، راپورت نامشخص (پوپ، ۱۳۸۷، ۱۰۳۸).

پارچه ۲-۴۱: ابریشم با بافت ساتن، نگهداری در موزه منسوجات، واشنگتن، راپورت احتمالاً ساده، ۱۰ ق./۱۶ م. (پوپ، ۱۳۸۷، ۱۰۱۳).

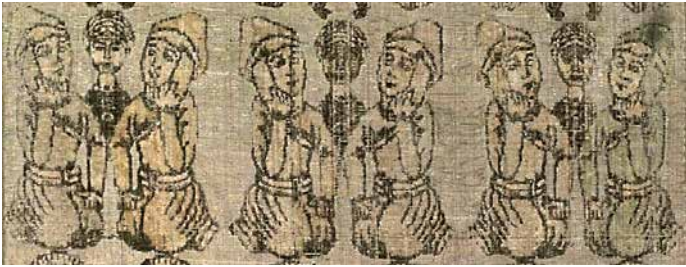

پارچه ۲-۴۲: ابریشم زربفت لمپاس با بافت ساتن، ۸۷/۷×۵۲/۱ سانتی متر، نگهداری در موزه کلونلند، آمریکا، کار عبدالله، بافت در اصفهان، راپورت ساده، ربع نخست ۱۱ ق. / ۱۷ م. (Clevelandart.org).

پارچه ۲-۴۳: احتمالاً مخمل، ۳۹×۱۱۲ سانتی متر،
 راپورت معکوس عرضی، ۱۱-۱۲ق./۱۷-۱۸م.
 (Christies.com)

پارچه ۲-۴۴: ابریشم، ۴۱×۴۹ سانتی متر، بافت ایران، ۱۰ق./۱۶م. (textileasart.com).

پارچه ۲-۴۵: مخمل ابریشم،
۴۸×۵۸ سانتی متر، راپورت ساده،
۱۲ق. / ۱۸م. (Spuhler, 1978, 194).

پارچه ۲-۴۶: ابریشم لمپاس، راپورت نامشخص، ۱۰ق. / ۱۶م. (persiancarpetguide.com).

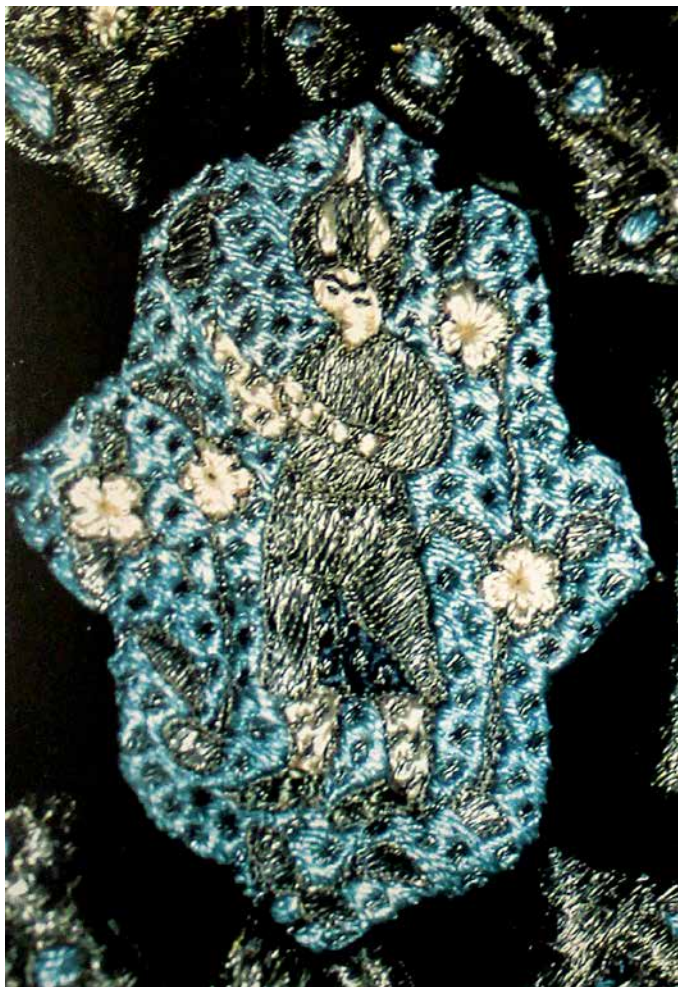
پارچه ۲-۴۷: ابریشم مخمل زربفت لمپاس،
۵۵/۸۸×۸۶/۳۶ سانتی متر، نگهداری در موزه هنر
لس آنجلس، آمریکا، راپورت چرخان عرضی، ۱۰ ق. / ۱۶ م.
(collections.lacma.org).

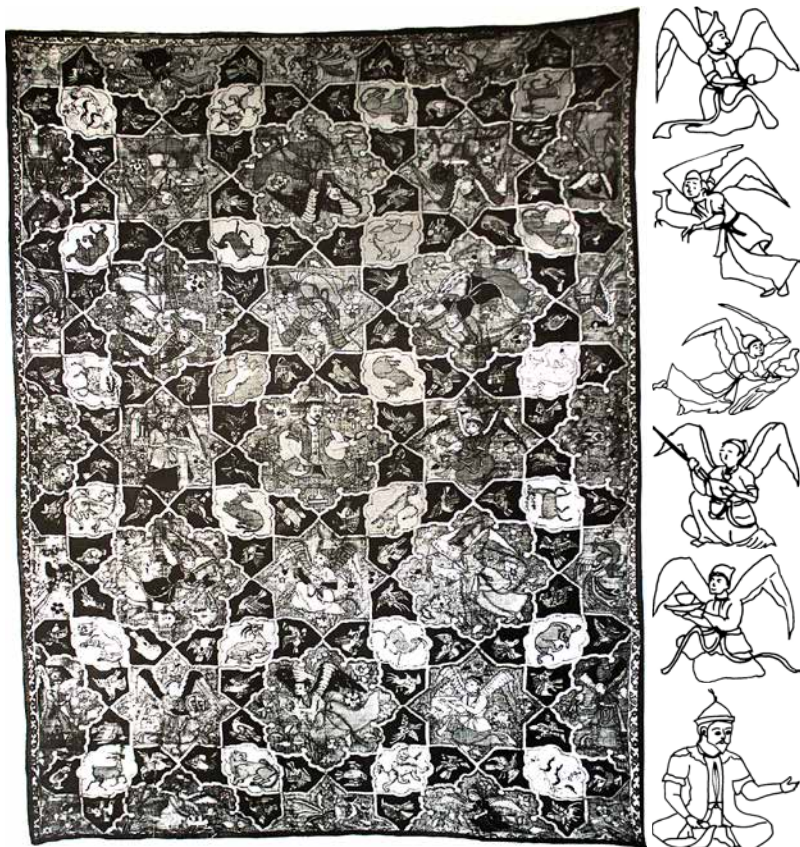
پارچه ۲-۴۸: ابریشم با بافت ساتن، نگهداری در مجموعه دلبیو، اچ. مور، راپورت احتمالاً معکوس عرضی، ۱۰ق./۱۶م. (پوپ، ۱۳۸۷، ۱۰۳۱).

پارچه ۲-۴۹: ابریشم جهت پوشش مقبره امام رضا(ع)، ۳۰۰×۹۰ سانتی متر، نگهداری در موزه هنر سینسیناتی، آمریکا، بافت احتمالاً در خراسان، ۱۰ق./۱۶م. (ولش، ۱۳۸۵، ۴۲).

پارچه ۲-۵۰: مخمل سیم بافت، نگهداری در موزه توپکاپی استانبول، ترکیه، ۱۶۱۰ ق.م. (Kamaroff, 2011, 151).

پارچه ۵۱-۲: ابریشم زربفت، بافت جناغی اریب، نگهداری در موزه چارتوریسکی، لهستان، راپورت نامشخص، ۹۳۰ ق./۱۵۲۴ م. (Pope, 1977, 190; Peck, 2013, 172).

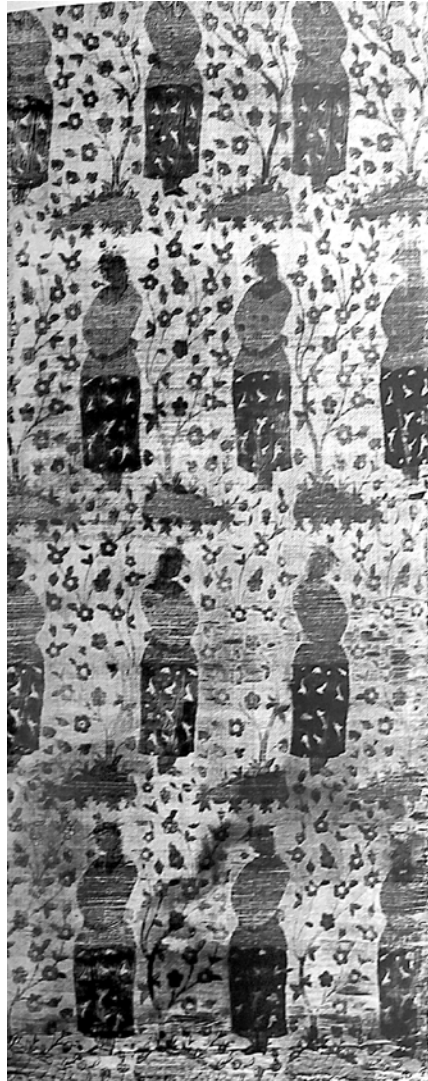

پارچه ۲-۵۲: مخمل زرینفت،
۲۴۱×۲۰۵ سانتی متر، نگهداری در مجموعه
کی‌یر، آمریکا، راپورت معکوس عرضی،
۱۰۱.ق. ۱۶۱.م. (Spuhler, 1978, 167).
(Pope, 1977, 1.18; Canby, 1999, 60).

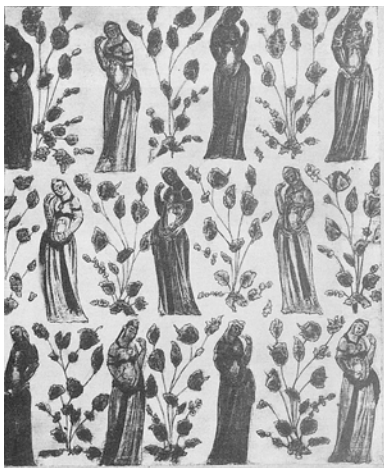

پارچه ۲-۵۳: مخمل ابریشم پرده‌ای و دیوارکوب،
نگهداری در کاخ رزنبرگ اتاق ۲۶، آلمان، راپورت
چرخان عرضی، ۱۰ق. ۱۶م. (Bier, 1995, 42).

پارچه ۲-۵۴: مخمل ابریشم پرده‌ای و دیوارکوب،
نگهداری در کاخ رزنبرگ اتاق ۲۶، آلمان، راپورت
چرخان عرضی، ۱۰ق. ۱۶۱م. (Bier, 1995, 45).

پارچه ۲-۵۵: مخمل طلایی، نگهداری در کلکسیون دکتر آلبر فیگور دروین، راپورت چرخان عرضی، ۱۰ و ۱۱ ا.ق. ۱۶/ و ۱۷ م. (دالمانی، ۱۳۳۵، ۴۴۷).

پارچه ۲-۵۶: مخمل،
۱۴۳×۶۹ سانتی متر،
نگهداری در موزه
دیوید موس، بافت ایران
یا هند، ۱۰ ا.ق. ۱۶ م.
(Davidmus.dk)

پارچه ۲-۵۷: ابریشم لمپاس، ۷۵/۷۴×۵۲/۵ سانتی متر، نگهداری در موزه ویکتوریا و آلبرت، لندن، راپورت ساده، اواسط ۹۰۵-۹۱۵ ق./۱۵۰۰-۱۵۱۰ م. (collections.vam.ac.uk).

پارچه ۲-۵۸: ابریشم لمبباس، نگهداری در موزه هنرهای کاربردی اتریش، بافت کاشان،

راپورت معکوس عرضی، ۱۰ ق. ۱۶۱ م.

(persiancarperguide.com)

(Scott, 1993, 146)

پارچه ۲-۵۹: ۱۳/۵ × ۱۳/۵ سانتی‌متر،
نگهداری در گنجینه موزه مقدم تهران
(آرشیو موزه مقدم).

پارچه ۲-۶۰: زربفت، ۱۱ × ۱۵ سانتی‌متر،
نگهداری در موزه هنرهای تزئینی ایران در
استان اصفهان، بافت اصفهان، ۱۰ ق. ۱۶ م.
(آرشیو موزه هنرهای تزئینی).

پارچه ۲-۶۱: ابریشم لمپاس با بافت ساتن مرکب،
۳۶×۶۹ سانتی متر، کار میرسیدعلی، راپورت نامشخص، نیمه
دوم ۱۰ق. ۱۶م. (Reath, 1937, 73).

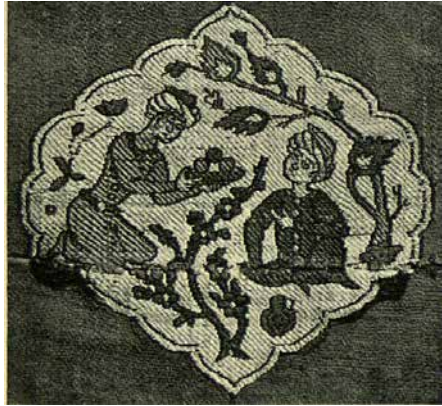

پارچه ۲-۶۲: ابریشم لمپاس با بافت ساتن مرکب، ۲۳×۵۶ سانتی متر، کار میرسیدعلی، راپورت نامشخص، نیمه دوم ۱۰ق/۱۶م.
(Robinson, 1988, 91).

پارچه ۲-۶۳: لمیاس با بافت ساتن
مرکب، ۸۸/۹×۲۰۹/۵۵ سانتی متر،
نگهداری در موزه هنری
لس آنجلس، آمریکا، راپورت
معکوس عرضی، ۹۷۵ ق. ۱۵۶۷ م.
(Kamaroff, 2011, 145).

پارچه ۲-۶۴: ابریشم لمپاس با بافت زمینه ساتن، ۱۷/۴×۸/۹ سانتی متر، نگهداری در موزه مترو پولیتن، نیویورک، نیمه دوم ۱۹۱۰ ق.م. (Guide, 1950, 21; metmuseum.org).

پارچه ۲-۶۵: ابریشم، ۵۰×۵۷/۵ سانتی متر، راپورت معکوس عرضی، ۱۱ ق.م. (Christies.com).

پارچه ۲-۶۶: زری اطلسی، ۴۶×۶۰ سانتی متر، نگهداری در موزه ملی ایران، کار معین مصور، بافت اصفهان، راپورت یک دوم چرخان عرضی، ۱۰ق.۱۶م. (آرشیو موزه ملی ایران).

پارچه ۲-۶۷: ابریشم با بافت ساتن مرکب، راپورت یک‌دوم چرخان عرضی (Reath, 1937, 63).

پارچه ۲-۶۸: ساتن اطلس زربفت، نگهداری در موزه ملی ایران، راپورت نامشخص (پوپ، ۱۳۸۷، ۱۰۱۳؛ آرشیو موزه ملی ایران).

پارچه ۲-۶۹: ایریشم مخمل زربفت، ۱۴۴/۵×۵۵ سانتی متر، نگهداری در موزه کلونلند، آمریکا، بافت ایران یا هند، احتمالاً کار شفیع، راپورت معکوس عرضی، ۱۰-۱۱ق، ۱۶-۱۷م.
(Khalili, 2006, 199).

پارچه ۲-۷۰: راست: مخمل ایریشم لمپاس زربفت، ۱۵۷/۵×۷۳/۷ سانتی‌متر، نگهداری در موزه کلونلند، آمریکا، ۱۰-۱۱ ق./۱۶-۱۷ م. (Stanley, 2004, 65; Clevelandart.org).

چپ: مخمل ایریشم لمپاس زربفت، نگهداری در موزه ویکتوریا و آلبرت، انگلستان، ۱۰-۱۱ ق./۱۶-۱۷ م. (Collections.vam.ac.uk)

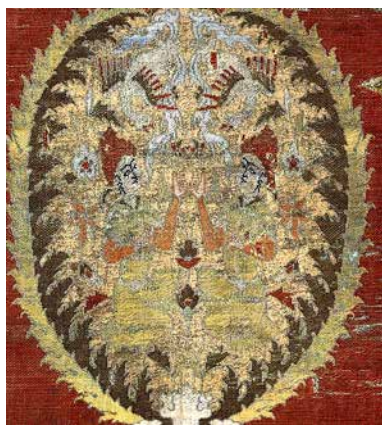
پارچه ۲-۷۱: ابریشم سیم‌بفت یا زربفت دورو با بافت ساده، ۱۴/۵×۱۶ سانتی متر، نگهداری در موزه بوستون، آمریکا، بافت در ایران یا هند، راپورت معکوس عرضی، ۱۰-۱۱ ق. ۱۶-۱۷ م. (Clevelandart.org ;Mfa.org).

پارچه ۲-۷۳: ساتن، ۴۸/۵×۱۵/۵ سانتی‌متر،
نگهداری در موزه ویکتوریا و آلبرت، لندن،
راپورت نامشخص، نیمه اول ۱۱ ق. ۱۷/م.
(Spuhler, 1978, 185)

پارچه ۲-۷۲: ابریشم، ۴۰×۴۱ سانتی‌متر،
راپورت یک‌دوم عرضی، ۱۱ ق. ۱۷/م.
(Sothebys.com)

پارچه ۲-۷۴: ابریشم زربفت، ۶۹×۲۹۵ سانتی متر، راپورت چرخان عرضی، ۱۱ق./۱۷م. (textileasart.com).

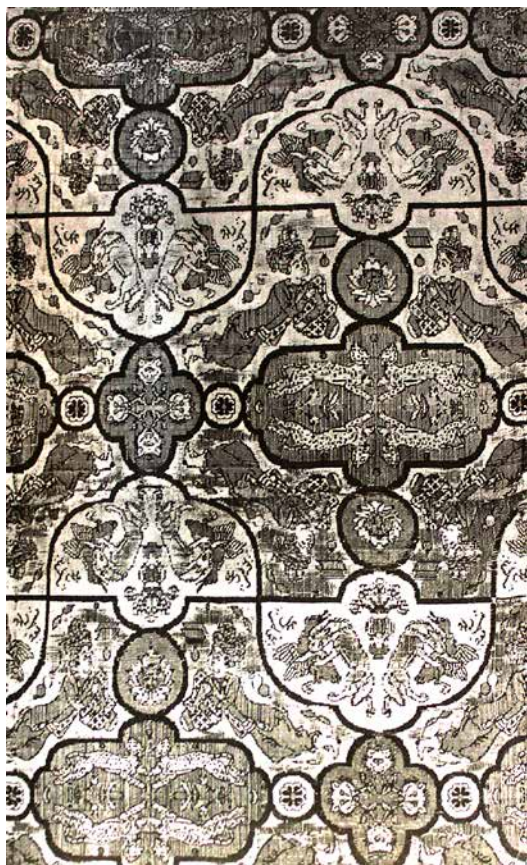
پارچه ۲-۷۵: مخمل ابریشم لمپاس، نگهداری در موزه ایالتی بادن کارلسروهه، آلمان، بافت کاشان، راپورت چرخان عرضی، نیمه اول ۱۰۱۸-۱۰۲۹ ق. / ۱۶۱۰-۱۶۲۰ م. (Fisher, 1968, 811).

پارچه ۲-۷۶: ۳۱×۲۳/۵ سانتی متر، راپورت احتمالاً ساده، نیمه اول ۱۱ ق. / ۱۷ م. (Spuhler, 1978, 176)

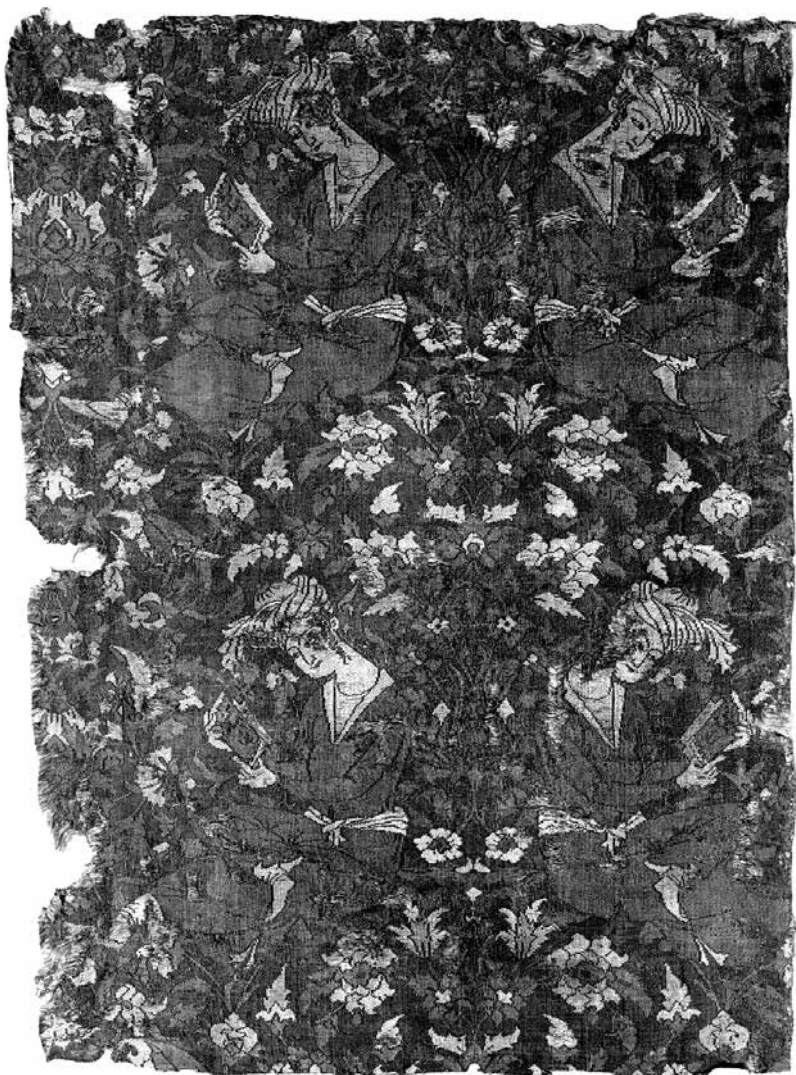

پارچه ۲-۷۷: ۲۲/۶×۴۱/۵ سانتی متر، نگهداری در مجموعه دبلیو.اچ. مور، کار غیاث، بافت یزد، راپورت متقارن، ۱۰۱۸-۱۰۲۹ق. / ۱۶۱۰-۱۶۲۰م. (artgallery.yale.edu :Pope, 1977, 1040).

پارچه ۲-۷۸: ابریشم با بافت ساده، ۱۱۶/۸×۱۲۷ سانتی‌متر، نگهداری در موزه متروپولیتن، نیویورک، نیمه اول ۱۱ ق.، ۱۷ م.
(metmuseum.org)

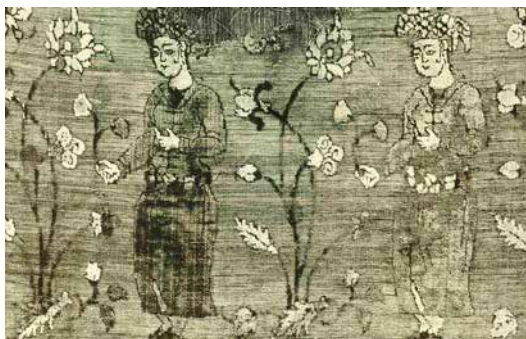

پارچه ۲-۷۹: ابریشم، ۲۵/۴×۳۵/۶ سانتی متر، نگهداری در موزه بروکلین، نیویورک، راپورت معکوس عرضی، ۱۱ق./م.۱۷. (brooklynmuseum.org).

پارچه ۲-۸۰: مخمل ایریشم،
 ۶۷×۱۵۲ سانتی متر، راپورت احتمالاً
 ساده، اوایل ا.ق. ۱۱م. ۱۷۱۷.
 (Aga Oglu, 1941)

پارچه ۲-۸۱: ایریشم با بافت مرکب، ۵۳×۳۴ سانتی متر،
 نگهداری در موزه کی‌یر، راپورت احتمالاً ساده،
 ۱۰-۱۱ ا.ق. ۱۶۱۷-۱۷م. (sothebys.com).

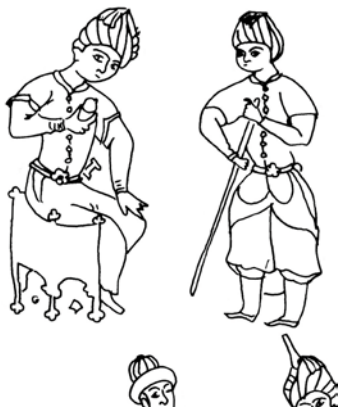

پارچه ۲-۸۲: ابریشم، ۷۰×۸۸ سانتی متر، نگهداری در بنیاد شاهزاده چارتوریسکی در موزه ملی کراکو، لهستان، بافت یزد، راپورت چرخان عرضی، نیمه اول ۱۱ ق. ۱۷/ م. (آیت‌اللهی، ۱۳۹۲، ۱۲۶).

پارچه ۲-۸۳: مخمل ابریشم زربفت با بافت جناغی، ۶/۷۴×۲/۲۱۷ سانتی متر، نگهداری در موزه کوپرهویت، نیویورک، ۱۰۴۹ق./۱۶۴۰م. (collection.cooperhewitt.org).

پارچه ۲-۸۴: ابریشم، با بافت ساتن و جناغی،
۳۴/۹۲×۴۵/۰۸ سانتی متر، نگهداری در موزه هنرلس آنجلس،
آمریکاراپورت نامشخص، ۱۱ق. ۱۷/م. (collections.lacma.org).

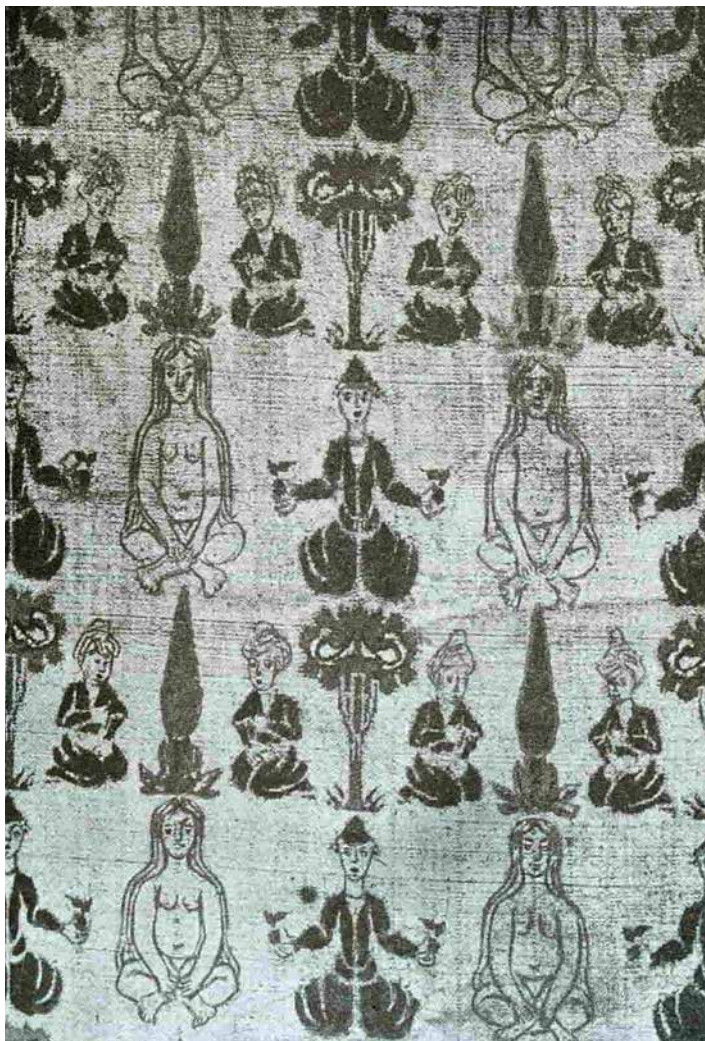

پارچه ۲-۸۵: ابریشم، ۳۸۹×۱۵۲ سانتی متر، ۱۰ق. ۱۶/م. (Thompson, 2003, 305).

پارچه ۲-۸۶: ابریشم دورو، ۸/۲۰×۳/۶ سانتی متر، نگهداری در موزه منسوجات کلمبیا، کار عبدالله، راپورت معکوس عرضی (Reath, 1937, 38).

پارچه ۲-۸۷: مخمل، ۲۷/۵×۳۷ سانتی‌متر، راپورت معکوس عرضی، نیمه دوم ا.ق. ۱۷/م.
(Spuhler, 1978, 192; دالمانی، ۱۳۳۵، ۴۴۸).

پارچه ۲-۸۸: ابریشم، ۱۶/۵۱×۱۰/۱۶ سانتی متر،
راپورت ساده، ۱۰۵۹-۱۱۱۱ق./۱۶۵۰-۱۷۰۰م.
(collections.lacma.org)

پارچه ۲-۸۹: ابریشم با بافت ساده، نگهداری در موزه
ویکتوریا و آلبرت، لندن، ۱۱۱۱-۱۱۳۶ق./۱۷۰۰-۱۷۲۴م.
(collections.vam.ac.uk)

پارچه ۲-۹۰: ایریشم سیم‌بفت، ۱۳/۵×۴۴/۵ سانتی‌متر، نگهداری در موزه ارمنیاز، روسیه، راپورت ساده، ربع دوم ۱۲ق. ۱۸/م. (دالمانی، ۱۳۳۵، ۴۶۳).

• صحنه‌های رزم و شکار

پارچه ۲-۹۱: ابریشم، ۲/۱۰×۳۷/۵ سانتی‌متر، نگهداری در موزه کلونلند،
آمریکا، کار کاشانی، بافت اصفهان، راپورت معکوس عرضی، ۹۲۹ ق. / ۱۵۲۲ م.
(clevelandart.org).

پارچه ۹۲-۲: مخمل ابریشم، ۶۰×۴۷ سانتی متر، نگهداری در موزه متروپولیتن، نیویورک، کار غیاث، بافت تبریز، ۱۵۴۰ ق. / ۹۴۶ م. (Woven treasures, 1959, 58).

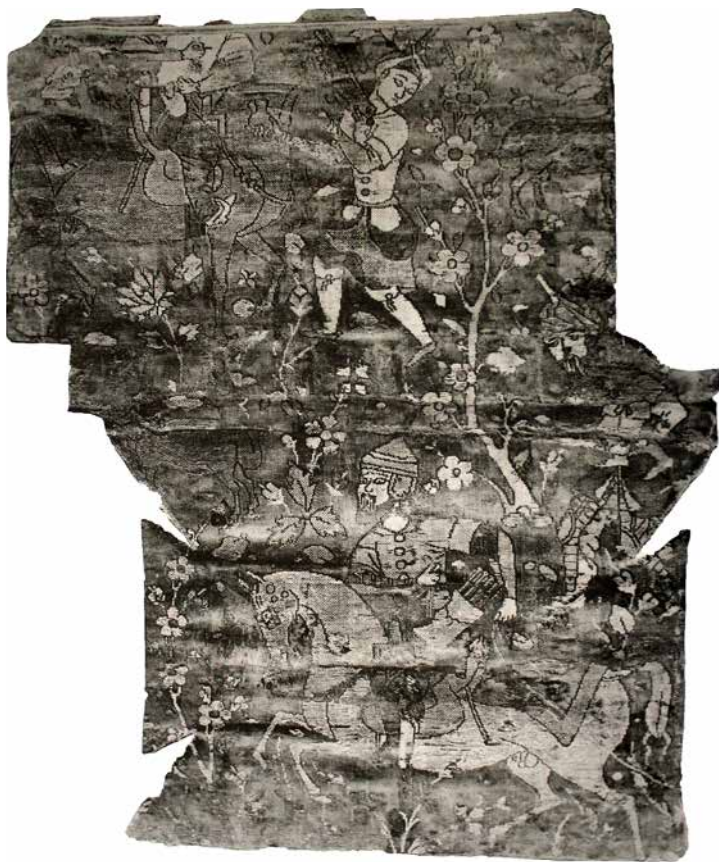
پارچه ۲-۹۳: مخمل ابریشم بافت ساتن، ۶/۹×۵۴/۹ سانتی متر، نگهداری در موزه کلونلند، آمریکا، بافت یزد، ۹۳۰-۹۸۳ ق./۱۵۲۴-۱۵۷۶ م. (clevelandart.org).

پارچه ۲-۹۴: ابریشم، نگهداری در موزه دولتی
آزموری در مسکو، روسیه، راپورت چرخان عرضی،
ربع آخر ۱۰ق. ۱۶م. (Thompson, 2003, 30).

پارچه ۲-۹۵: ابریشم، عرض ۱۴ سانتی‌متر، نگهداری
در موزه هنرهای زیبا، بوستون، راپورت چرخان عرضی،
۱۰ ق. ۱۶۱ م. (Reath, 1937, 76).

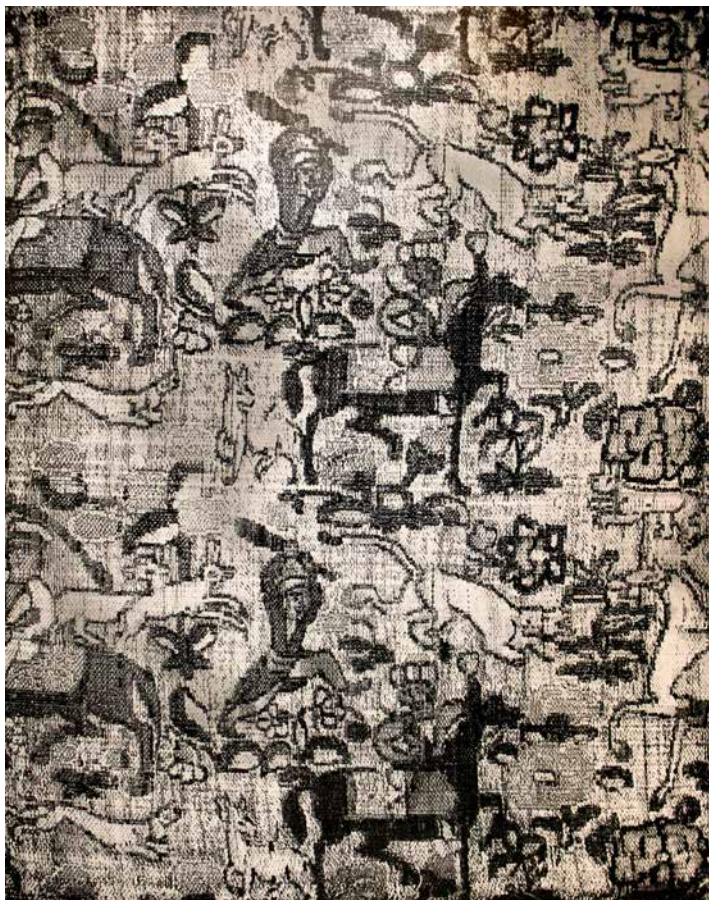

پارچه ۲-۹۶: بافت ساتن، نگهداری در موزه
پارچه لیون، فرانسه، راپورت نامشخص،
۱۰ اق. / م. ۱۶ (پوپ، ۱۳۸۷، ۱۰۲۷).

پارچه ۲-۹۷: مخمل ابریشم زربفت، ۹۹/۴×۹۷/۸ سانتی متر، نگهداری در موزه هنرهای زیبای بوستون، آمریکا، ۹۳۱-۹۵۶ ق. ۱۵۲۵-۱۵۵۰ م. (mfa.org).

پارچه ۲-۹۸: ابریشم، نگهداری در موزه‌ای در نیویورک، راپورت ساده،
۱۰-۱۱ق. ۱۶-۱۷م. (Bunt, 1963, 17).

پارچه ۲-۹۹: ۷/۵×۵/۵ سانتی متر،
نگهداری در گنجینه موزه مقدم،
۱۱-۱۲ق. ۱۷/۱-۱۸م.
(آرشیو موزه مقدم تهران).

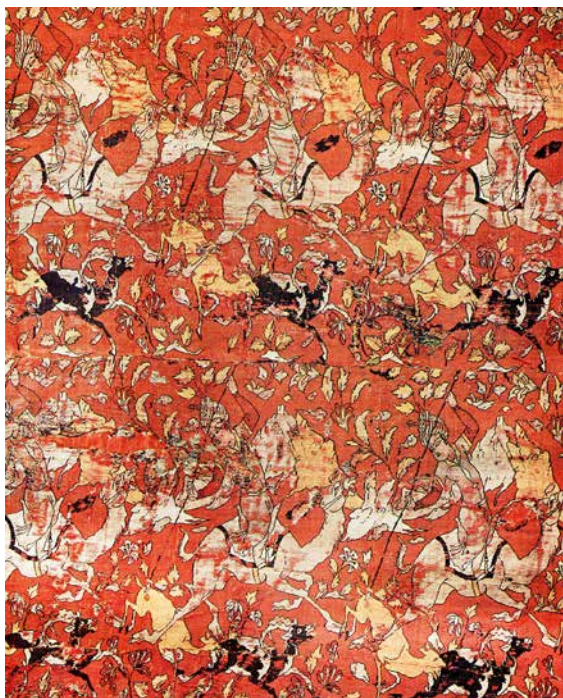

پارچه ۲-۱۰۰: ۴۴/۵×۲۵/۴ سانتی متر، نگهداری در موزه بروکلین، نیویورک، راپورت احتمالاً ساده، ۱۱ق. ۱۷/۱م.
(brooklynmuseum.org).

پارچه ۱۰۱-۲: بافت ساتن مرکب، ۷۲/۵×۶۵ سانتی متر، نگهداری در موزه پارچه واشنگتن دی. سی.، آمریکا، کار عبدالله، راپورت چرخان عرضی، ۱۱ق. ۱۷/م. (ولش، ۱۳۸۵، ۴۷).

پارچه ۲-۱۰۲: نخ‌بافت جناغی، ۴۱×۵۰ سانتی‌متر، نگهداری در مجموعه‌کی‌یر لندن، راپورت ساده، ۱۰۰۹ق.۱۷۱م. (Spuhler, 1978, 179; Ferrier, 1989, 163).

پارچه ۲-۱۰۳: پنبه‌ای زربفت، ۱۸×۱۸ سانتی‌متر، راپورت یک‌دوم عرضی، ۱۰۵۹ق./۱۶۵۰م. (textileasart.com).

پارچه ۲-۱۰۴: ابریشم، ۲۸۱×۱۳۴/۵ سانتی متر، راپورت چرخان عرضی، ۱۱-۱۲ ق. ۱۷-۱۸ م. (آرشیو موزه ملی ایران).

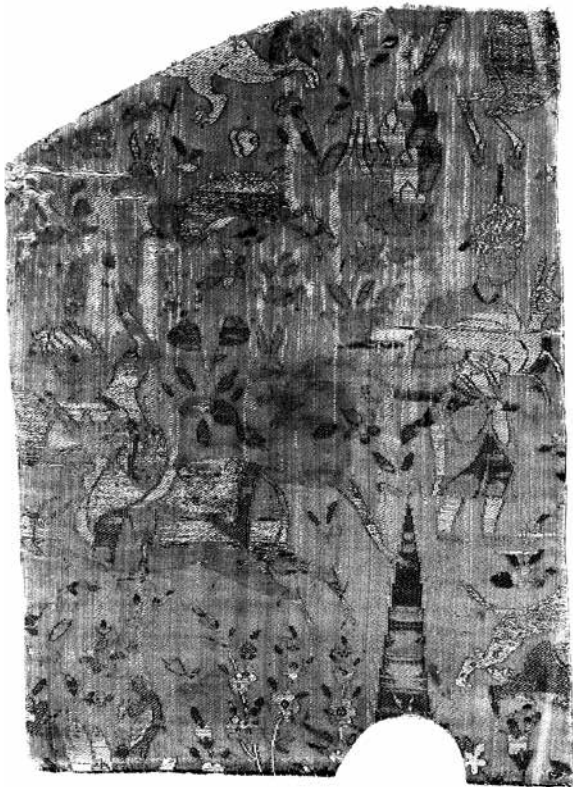

پارچه ۲-۱۰۵: نگهداری در موزه وانک اصفهان، ۱۱ق/۱۷م. (آرشیو موزه کلیسای وانک).

پارچه ۲-۱۰۶: پارچه ابریشمی، از گنجینه موزه رضا عباسی، تهران، اواخر قرن ۱۶ م. / ۱۰ ق. (خودی، ۱۳۸۴، ۱۹۵).

پارچه ۲-۱۰۷: ابریشم، نگهداری در موزه بروکلین، نیویورک، یک سوارکار و یک فرد با حمل آهو در میان نقوش حیوانی و گیاهی در حال تفریح هستند (Brooklynmuseum.org).

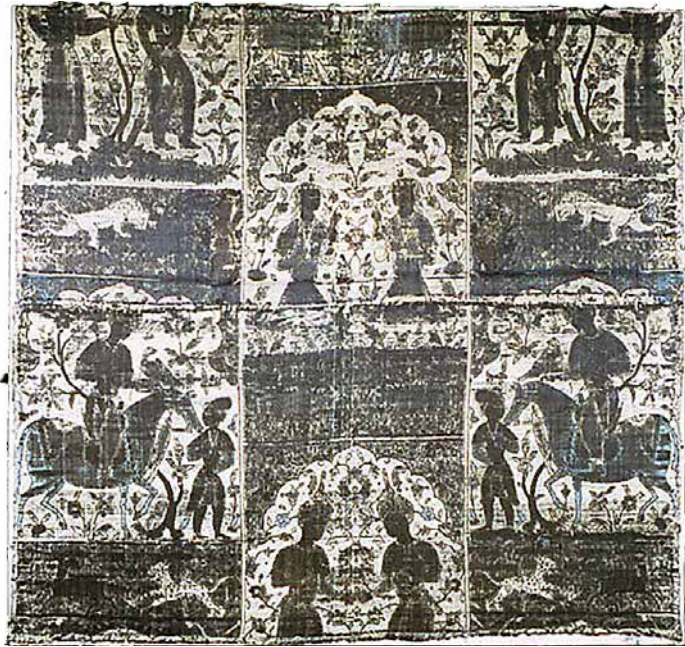

پارچه ۲-۱۰۸: ابریشم لمپاس، ۱۳۷/۲×۱۵۰/۵ سانتی متر، نگهداری در موزه متروپولیتن، نیویورک، بافت کاشان، راپورت ساده، ربع دوم ق. ۱۲، م. ۱۸/۱. (metmuseum.org).

پارچه ۲-۱۰۹: بقچه، بافت با تکنیک اطلسی، ۵۱×۵۲ سانتی متر، نگهداری در موزه هنرهای تزئینی اصفهان، ۱۲ق. ۱۸/م. (موزه هنرهای تزئینی).

پارچه ۲-۱۱۰: ابریشم زربفت، ۶۸×۱۵۱ سانتی متر، نگهداری در موزه ملی ایران، سبک بافت تبریز-یزد، راپورت نامشخص، ۱۰ق/۱۶م. (آرشیو موزه ملی ایران).

پارچه ۲-۱۱۱: مخمل ابریشم لمپاس با بافت ساتن، ۷۸/۷×۳۴/۳ سانتی متر، نگهداری در موزه مترو و پولیتن، نیویورک، راپورت یک دوم عرضی، ۱۰ق. ۱۶م. (Bunt, 1963, 9).

پارچه ۲-۱۱۲: ابریشم لمپاس با بافت ساتن، ۳۰×۶۶ سانتی متر، راپورت احتمالاً ساده، ۱۰۰۸ ق./۱۶۰۰ م. (OKane, 2006).

پارچه ۲-۱۱۳: مخمل ابریشم، نگهداری در موزه پارچه واشنگتن دی. سی، آمریکا، راپورت احتمالاً معکوس عرضی، ۱۱ ق./۱۷ م. (Bier, 1995, 30).

پارچه ۲-۱۱۴: ابریشم، ۷۱×۵۴ سانتی متر، اوایل ۱۱۰۰ق.م/۱۷م. (AgaOglu, 1941, 35).

پارچه ۲-۱۱۵: مخمل ابریشم لمپاس
بالیاف فلزی، ۲۹/۲×۲۱/۶ سانتی متر،
نگهداری در موزه متروپولیتن، نیویورک،
اوایل ا.ق. ۱۷/م.

Bent, 1963, :metmuseum.org)

.(Ekhtiar, 2011, 250 :25

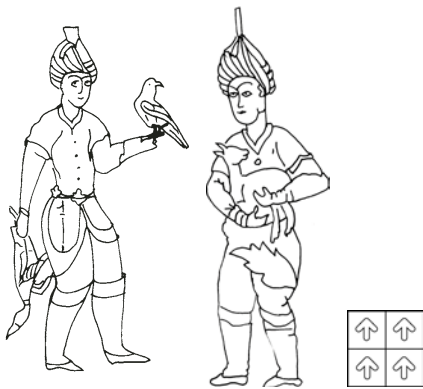

پارچه ۲-۱۱۶: مخمل ابریشم،
۱۶/۵×۶۸ سانتی متر، نگهداری در موزه
هنرهای تزئینی دانمارک-کپنهاگ، بافت
یزد، راپورت چرخان عرضی، اواخر
۱۱۷۱ ق.م. (Komaroff, 2011, 124).

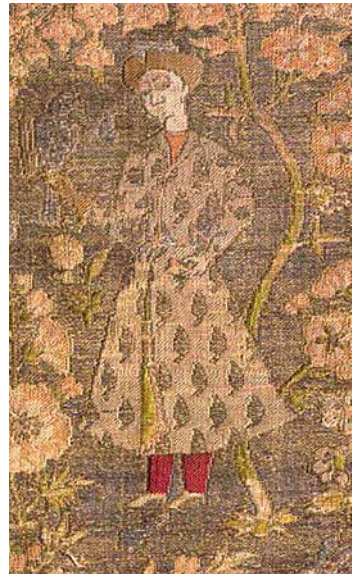

پارچه ۲-۱۱۷: ابریشم لمپاس سیم‌بفت،
۶۶ × ۱۳۰ سانتی‌متر، راپورت ساده، ۱۱، ق. ۱۷/م.
(textileasart.com)

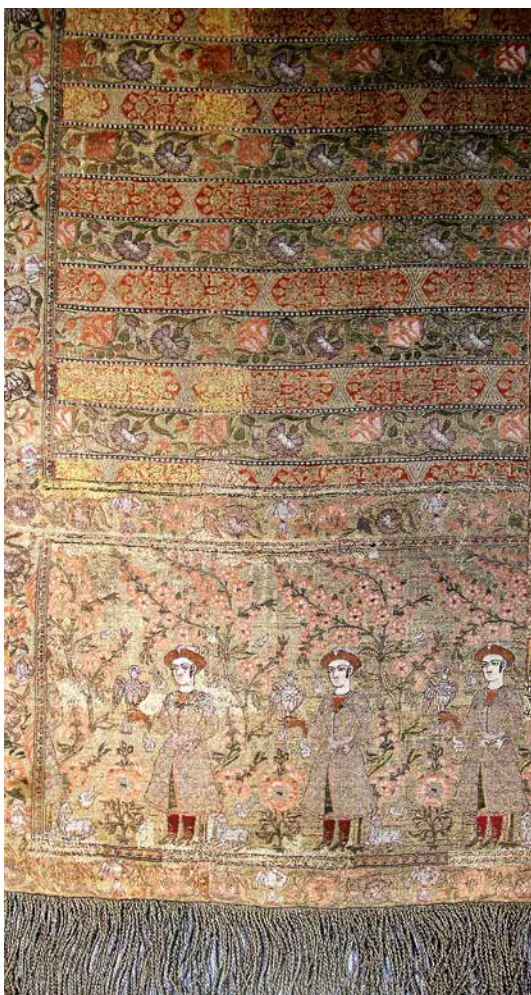

پارچه ۲-۱۱۸: زربفت لمپاس با بافت ساتن مرکب،
۴۰×۹۹ سانتی متر، نگهداری در موزه هنرهای زیبای بوستون،
آمریکا، راپورت ساده، نیمه اول ۱۱ ق. / ۱۷ م. (Reath, 1937, 66).

پارچه ۲-۱۱۹: ابریشم زربفت، ۴۷/۷×۴۷/۷ سانتی‌متر، نگهداری در موزه کلونلند، آمریکا، راپورت چرخان عرضی، نیمه دوم ۱۱ق. ۱۷م. (clevelandart.org)

پارچه ۲-۱۲۰: ابریشم زربفت لمپاس،
۳۰×۴۳۵ سانتی متر، نگهداری در
موزه ملی کراکو، لهستان، بافت کاشان،
راپورت ساده، اوایل ۱۲ق. ۱۸/م. (مایدا،
۱۳۹۲، ۱۸۷؛ پوپ، ۱۳۸۷، ۱۰۷۴).

پارچه ۲-۱۲۱: حریر دمشقی، نگهداری
در مجموعه دیلیواج. مور، راپورت ساده،
۱۰ق/۱۶م. (یوپ، ۱۳۸۷، ۱۰۲).

پارچه ۲-۱۲۲: ابریشم زربفت لمپاس با بافت ساتن، نگهداری در موزه مشسوجات کلمبیا، ۱۶۱۰ ق.م. (Reath, 1937, 72).

پارچه ۲-۱۲۳: بافت ساده، ۴۲×۶۶ سانتی متر، راپورت چرخان عرضی، ۱۰ق/۱۶م. (Spuhler, 1978, 180).

پارچه ۲-۱۲۴:۵×۸ سانتی متر، نگهداری در گنجینه موزه مقدم تهران، ۱۰-۱۱/۱۶-۱۷م. (آرشیو موزه مقدم).

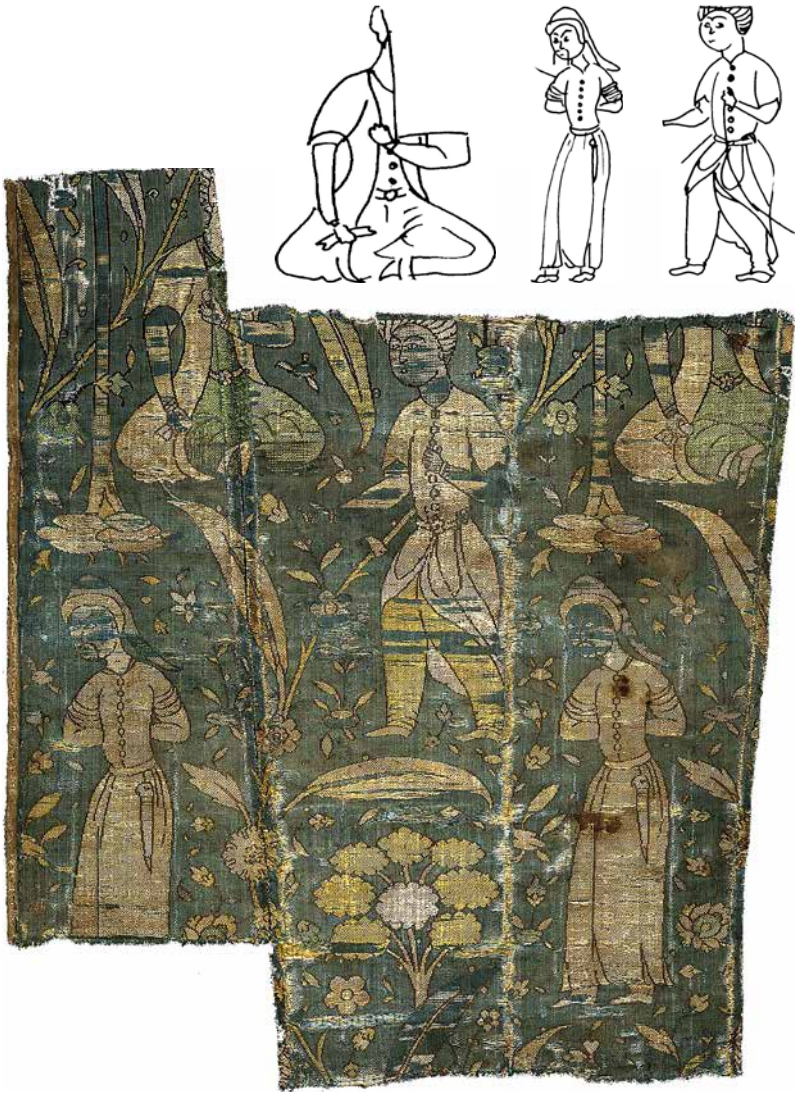

پارچه ۲-۱۲۵: ابریشم زربفت،
۱۳۲/۵ × ۷۶ سانتی‌متر، بافت
تبریز-یزد، سبک تبریز، نگهداری در
موزه ملی ایران، راپورت چرخان عرضی،
۱۰ ق، ۱۶ م. (آرشیو موزه ملی ایران،
پوپ، ۱۳۸۷، ۱۰۱۴).

پارچه ۲-۱۲۶: لمپاس با بافت ساتن، $۱۶/۲ \times ۲۵/۲$ سانتی متر، بلندای هر شخص $۲۴/۵$ سانتی متر است. نگهداری در مجموعه وور ۹۹۸-۱۰۰۸ ق. / ۱۵۹۰-۱۶۰۰ م. (پوپ، ۱۳۸۷، ۱۰۳۰).

پارچه ۲-۱۲۷: ابریشم، ۵۱×۵۲/۵ سانتی متر، نگهداری در موزه بوستون، آمریکا، راپورت ساده،
اق. ۱۶/م. ۱۰ (mfa.org).

۲-۱۲۸: پارچه ایریشم لمپاس سیم‌بفت،
۶۷/۳×۱۲۰/۷ سانتی‌متر، نگهداری
در موزه متروپولیتن، نیویورک، راپورت
چرخان عرضی، اواسط ۱۰ ق. / ۱۶ م.
(Ferrier, 1989, 163).

پارچه ۲-۱۲۹: ابریشم لمپاس با بافت ساتن
مرکب زربفت، ۶۸×۱۳۰ سانتی‌متر، نگهداری در
موزه بوستون، آمریکا، راپورت یک‌دوم عرضی،
اواخر ۱۶۰۰ ق.م (mfa.org).

پارچه ۲-۱۳۱: ابریشم لمپاس، ۶/۱۳×۲۰ سانتی متر، نگهداری در موزه متروپولیتن، نیویورک، ۱۰/۱۶م.
(metmuseum.org)

پارچه ۲-۱۳۰: ابریشم لمپاس با بافت ساتن، ۶۷×۷۴ سانتی متر، نگهداری در موزه هنرهای کاربردی بوداپست، مجارستان، ۱۰/۱۶م.
(Gyujtemeny.inim.hu :Szanto, 2010, 85)

پارچه ۲-۱۳۲: ابریشم، ۱۰/۱۶م. (Guide, 1950, 21)

پارچه ۲-۱۳۳: ابریشم، بافت سائن، نگهداری در موزه
تانولو، کیل، راپورت یک‌دوم طولی (پوپ، ۱۳۸۷، ۱۰۰۹).

● صحنه‌های دینی

پارچه ۲-۱۳۴: نگهداری در موزه فرهنگ‌های شرقی مسکو، روسیه، ۱۰ ق. ۱۶ م. (Loukonine, 2003, 18).

پارچه ۲-۱۳۵: ابریشم منخمل، نگهداری در موزه
ویکتوریا و آلبرت، لندن بافت جلفای اصفهان، راپورت
نامشخص، نیمه دوم ۱۰ ق. / ۱۶ م. (Scott, 1993, 147);
(Stanley, 2004, 40).

پارچه ۲-۱۳۶: ۲۱/۳ × ۲۱/۶ سانتی متر، یافت شده در اصفهان (آرشیو موزه ملی ایران).

پارچه ۲-۱۳۷: اطلس زری، ۲۱/۵×۲۱/۷ سانتی متر، یافت شده در اصفهان، ۱۱ ق. ۱۷/م. (آرشیو موزه ملی ایران).

پارچه ۲-۱۳۸: مخمل ابریشم زربفت، ۵/۳۲×۸۱
سنانتی متر، نگهداری در موزه دیوید موس، دانمارک، بافت
ایران، اوایل ۱۰۳۴ ق./۱۶۲۵ م. (davidmus.dk).

پارچه ۲-۱۳۹: مخمل زربفت، نگهداری در موزه چیوکیو
در وینز، احتمالاً بافت کاشان، راپورت چرخان عرضی،
نیمه اول ۱۱ق. ۱۷م. (Fisher, 1968, 810).

پارچه ۲-۱۴۰: مخمل ابریشم زربفت، لباس کشیش، ۱۱۳×۲۶۱/۶ سانتی متر، نگهداری در موزه متروپولیتن، نیویورک، اوایل ۱۱۱۰ ق.م، (metmuseum.org).

پارچه ۲-۱۴۱: بخشی از لباس روحانی، نگهداری در موزه کلیسای وانک در جلفای اصفهان، ۱۰۷۱ ق.م، ۱۶۶۱ م. (آرشیو موزه کلیسای وانک).

پارچه ۲-۱۴۲: بخشی از لباس روحانی، نگهداری در موزه کلیسای وانک در جلفای اصفهان، ۱۱۲۱ ق.م، ۱۷۱۰ م. (آرشیو موزه کلیسای وانک).

پارچه ۲-۱۴۳: بخشی از لباس روحانی، نگهداری در موزه کلیسای وانک در جلفای اصفهان، ۱۰۷۳ ق. / ۱۶۶۳ م. (آرشیو موزه کلیسای وانک).

پارچه ۲-۱۴۴: بخشی از لباس روحانی، نگهداری در موزه کلیسای وانک در جلفای اصفهان، ۱۱۲۶ ق. / ۱۷۱۵ م. (آرشیو موزه کلیسای وانک).

پارچه ۲-۱۴۵: بخشی از لباس روحانی، نگهداری در موزه کلیسای وانک در جلفای اصفهان، ۱۱۲ ق. / ۱۸۰ م. (آرشیو موزه کلیسای وانک).

پارچه ۲-۱۴۶: نگهداری در موزه کلیسای وانک در جلفای اصفهان، ۱۰۹۱ق. ۱۶۸۱م. (آرشیو موزه کلیسای وانک).

پارچه ۲-۱۴۷: نخ‌چاپی و نقاشی، بلندای ۴۸/۲ سانتی‌متر، نگهداری در مجموعه آکرمن، پوپ، ۱۱-۱۲ق./۱۷-۱۸م. (پوپ، ۱۳۸۷، ۹۴).

پارچه ۲-۱۴۸: نگهداری در موزه کلیسای وانک در جلفای اصفهان، ۱۱۲۰ق./۱۷۰۹م. (آرشینو موزه کلیسای وانک).

پارچه ۲-۱۴۹: کلاه روحانی،
نگهداری در موزه کولیسای
وانک در جلفای اصفهان،
۱۲۰۵ق./۱۷۹۱م.
(آرشیو موزه کولیسای وانک).

پارچه ۲-۱۵۰: کلاه روحانی
برای مراسم مذهبی، نگهداری
در موزه کولیسای وانک در جلفای
اصفهان، ۱۱۷۲ق./۱۷۵۹م.
(آرشیو موزه کولیسای وانک).

پارچه ۲-۱۵۲: کلاه روحانی جهت مراسم مذهبی، نگهداری در موزه کلیسای وانک در جلفای اصفهان، ۱۲ق. ۱۸۱م. (آرشیو موزه کلیسای وانک).

پارچه ۲-۱۵۱: کلاه روحانی، نگهداری در موزه کلیسای وانک در جلفای اصفهان، ۱۲ق. ۱۸۱م. (آرشیو موزه کلیسای وانک).

پارچه ۲-۱۵۴: کلاه روحانی، نگهداری در موزه کلیسای وانک در جلفای اصفهان، ۱۲ق. ۱۸۱م. (آرشیو موزه کلیسای وانک).

پارچه ۲-۱۵۳: کلاه روحانی، نگهداری در موزه کلیسای وانک در جلفای اصفهان، ۱۲ق. ۱۸۱۵م. (آرشیو موزه کلیسای وانک).

پارچه ۲-۱۵۵: بخشی از لباس روحانی، نگهداری در موزه کلیسای وانک در جلفای اصفهان، ۱۱۸۸ق./ ۱۷۷۵م.
(آرشیو موزه کلیسای وانک).

جمع‌بندی

نقش مایه‌های انسانی در پارچه‌های افشاریه تا پایان پهلوی

۱. پارچه‌های افشار و زند
۲. پارچه‌های قاجار
پارچه‌های منقوش بافته شده
پارچه‌های قلمکار
صحنه‌های شکار و جنگ
روایت‌های عاشقانه
بزم و سوگ درباری
تک‌نگاره‌ها
مذهبی و آیینی
پارچه‌های دوخته‌دوزی شده
تک‌نگاره‌های شاه و درباریان
صحنه‌های روایی
۳. پارچه‌های پهلوی
جمع بندی

مقدمه

۱- پارچه‌های افشار و زند

پارچه ۱-۱: ابریشم، ۲۹×۲۹ سانتی متر، نگهداری در موزه ویکتوریا و آلبرت، لندن،
۱۱۴۸-۱۱۶۳ ق. / ۱۷۳۶-۱۷۵۰ م. (Wearden, 2010, 14); بیکر، ۱۳۸۵، ۱۳۱).

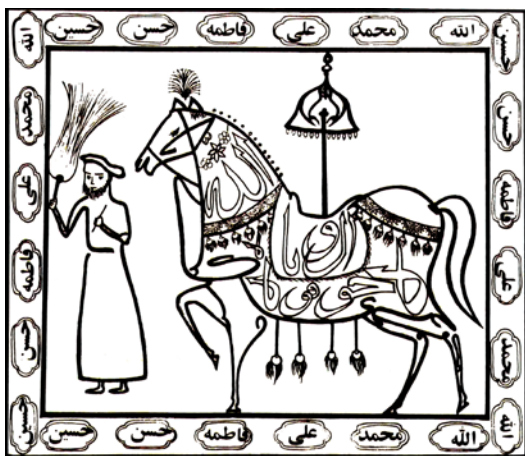

پارچه ۱-۲: ابریشم، ۹۷×۷۴ سانتی‌متر، نگهداری در موزه منسوجات کانادا، راپورت معکوس عرضی، ۱۲-۱۳ق. ۱۸/۱۹-م. (textilemuseum.ca).

پارچه ۱-۳: ابریشم لمپاس، ۳۵/۶×۳۶/۸ سانتی‌متر، نگهداری در موزه بروکلین، نیویورک، راپورت ساده، اواخر ۱۲ق. ۱۹/م. (brooklynmuseum.org).

پارچه ۱-۴: ابریشم، نگهداری در موزه هنرهای تزئینی ایران در اصفهان، بافت اصفهان، ۱۲ق، ۱۸/م. (اسفندیاری، ۱۳۷۰، ۷۳-۷۴).

پارچه ۱-۵: ایریسم دوخته‌دوزی شده،
۱۲۰×۱۸۶ سانتی‌متر، بافت اصفهان،
۱۲ق. ۱۸م. (کلدک، ۲۵۳۵، ۲۳۶).

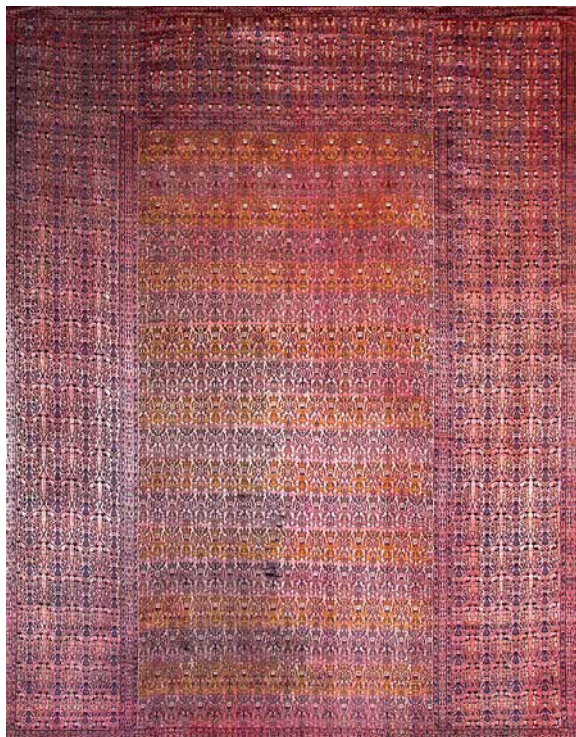

پارچه ۱-۶: ابریشم پنبه، ۶۳×۵۷ سانتی متر، نگهداری در موزه کوپرهویت، نیویورک، ۱۲۱۵-۱۲۶۶ق. ۱/۱۸۰۱-۱۸۵۰م.
(collection.cooperhewitt)

۲- پارچه‌های قاجار

● پارچه‌های منقوش بافته شده

پارچه ۲-۱: ابریشم،
۱۳۰×۱۶۳ سانتی‌متر، راپورت
زمینه یک‌دوم عرضی و حاشیه
معکوس عرضی، ۱۲ق، ۱۸/م.
(textileasart.com)

پارچه ۲-۲: پرده ابریشمی، ۸۲/۶×۱۹۴/۳ سانتی متر، نگهداری در موزه کلونند، آمریکا، بافت اصفهان، راپورت نامشخص، ۱۲ق. ۱۸م. (clevelandart.org).

پارچه ۲-۳: ابریشم با بافت ساده، ۷۳/۷×۵۰/۸ سانتی متر، نگهداری در موزه مترو پولیتن، نیویورک، راپورت
احتمالاً ساده، اوایل ۱۳ ق. ۱۹ م. (metmuseum.org).

پارچه ۲-۴: ابریشم لمپاس، ۶۹×۱۰۷ سانتی متر، راپورت معکوس عرضی، ۱۲۱۴ق. / ۱۸۰۰م. (textileasart.com).

پارچه ۲-۵: ابریشم، ۱۶۳×۱۳۰ سانتی متر، راپورت متن و حاشیه ساده،
۱۲۱۴ ق. / ۱۸۰۰ م. (textileart.com).

پارچه ۲-۶: ابریشم با الیاف نقره، ۴۶/۲×۱۵/۶ سانتی متر، نگهداری در موزه پارچه واشنگتن دی سی، آمریکا، ربع دوم ۱۲ق. ۱۸۱م.
(Mackie, 2015, 387)

پارچه ۲-۷: مخمل ابریشم،
۶۱×۵۴/۹ سانتی‌متر، نگهداری در
موزه کوپرهویت، نیویورک، راپورت
ساده (بازوبندی)، اواخر ۱۳ ق، ۱۹۰ م.
(collection.cooperhewitt.org)

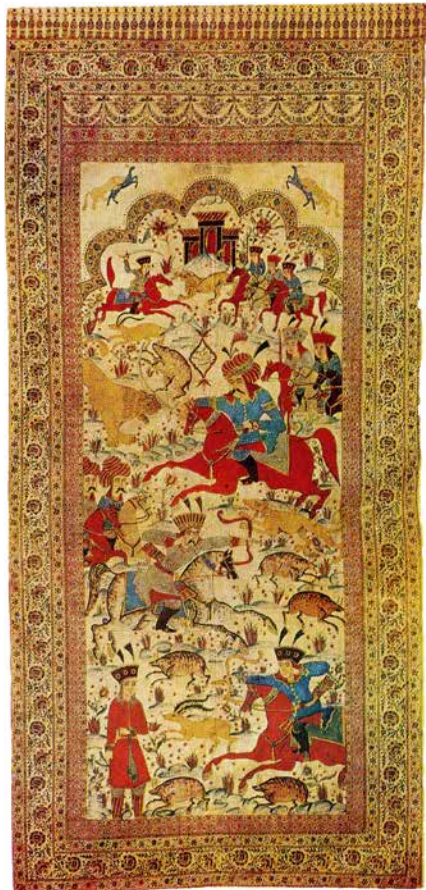

● پارچه‌های قلمکار
- صحنه‌های شکار و جنگ

پارچه ۲-۸: پرده قلمکار با صحنه شکار، اصفهان
(Gillow, 2010, 167).

پارچه ۲-۹: پرده نخی قلمکار، ۱۵۷×۳۳۵ سانتی متر،
اصفهان، ۱۳ق. / ۱۹م. (ماسلنیتسینا، ۱۳۸۵، ۱۱۰).

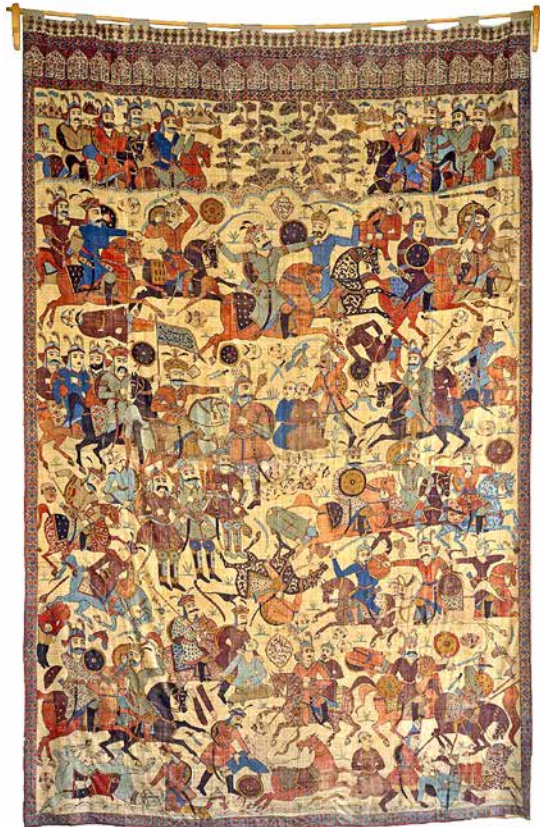
پارچه ۲-۱۰: پرده پنبه‌ای قلمکار،
۱۵۷/۵×۲۷۵ سانتی‌متر، اصفهان، نگهداری در
موزه سالارچانگ در حیدرآباد هند، کار سیدعلی،
۱۳ ق. / ۱۹ م. (museumsfindia.gov.in).

پارچه ۲-۱۱: چوگان‌بازی بهرام و گل‌اندام،
پرده قلمکار، ۲۸۲×۱۵۹ سانتی‌متر، نگهداری
در موزه هنرهای تزئینی ایران، ۱۳۰۱ ق.م.
(آرشیو موزه هنرهای تزئینی ایران).

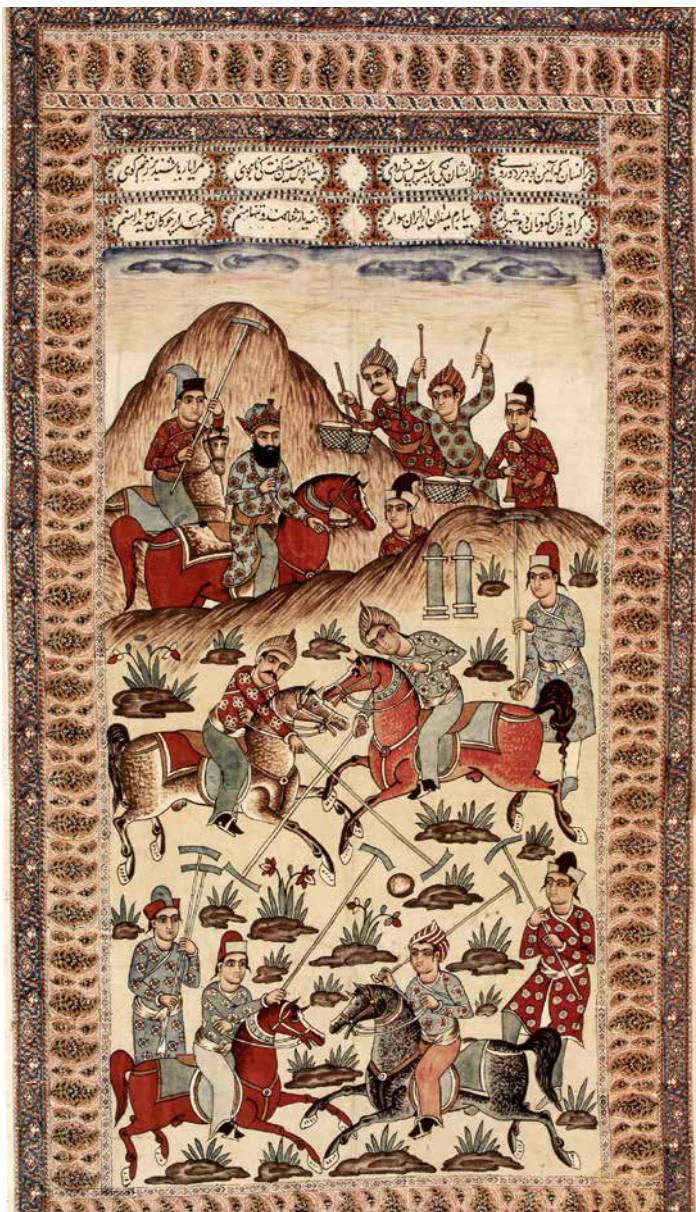
پارچه ۲-۱۲: برده پنبه‌ای قلمکار، نگهداری در موزه ویکتوریا و آلبرت، لندن، کار محمد کاظم و میرزا عبدالجواد، ۱۲۱۴-۱۳۱۷ ق. / ۱۸۰۰-۱۹۰۰ م. (collections.vam.ac.uk).

پارچه ۲-۱۳: پرده پنبه‌ای قلمکار،
۶۰۴×۳۹۶ سانتی متر، نگهداری
در موزه ارمنستان، روسیه، بافت
ایران، نیمه دوم ۱۳ق، ۱۹م.
(hermitagemuseum.com)

پارچه ۲-۱۴: پرده پنبه‌ای قلمکار، ۲۲۸×۱۳۷ سانتی متر، راپورت ساده، ۱۳۱۷ ق. / ۱۹۰۰ م. (textileasart.com).

پارچه ۲-۱۵: پرده پنبه‌ای قلمکار، نگهداری در موزه ویکتوریا و آلبرت، لندن، ۱۲۹۷-۱۳۳۸ ق. / ۱۸۸۰-۱۹۲۰ م.
(collection.vam.ac.uk)

پارچه ۲-۱۶: پرده قلمکار، شکار و شکارچی، سرای چیت‌سازان، بازار قیصریه، اصفهان، مجموعه خصوصی، ۱۴ق./۲۰م. (سیف، ۱۳۹۶، ۱۵۶).

پارچه ۲-۱۷: پرده قلمکار، سلطان در شکارگاه، ۱۴ق. ۲۰م. (سیف، ۱۳۹۶، ۱۶۴).

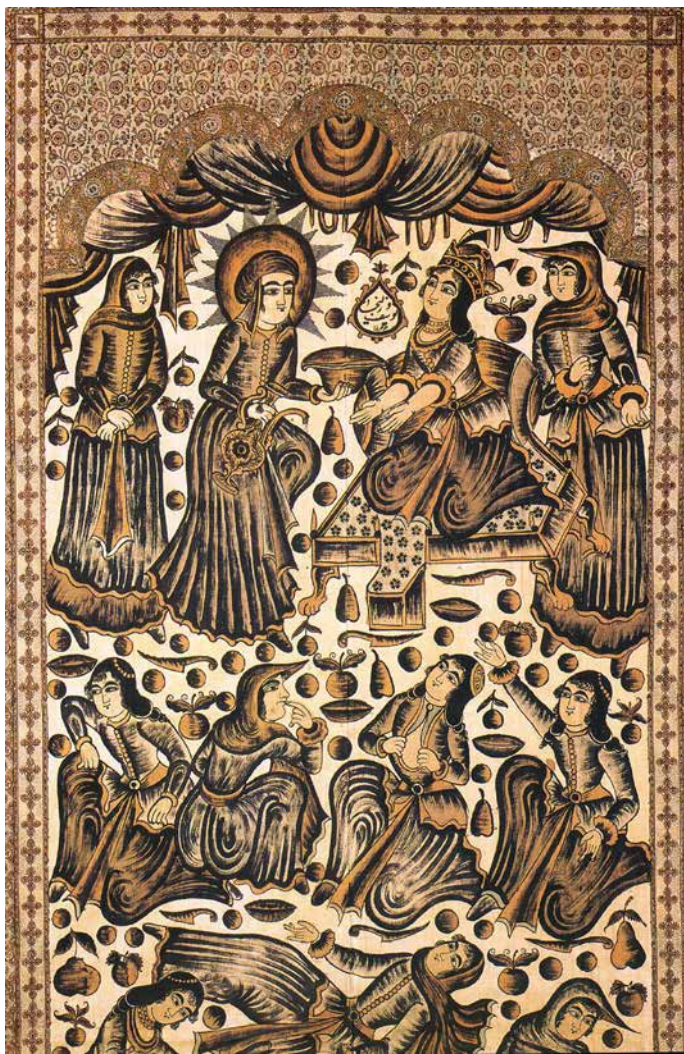
- روایت‌های عاشقانه

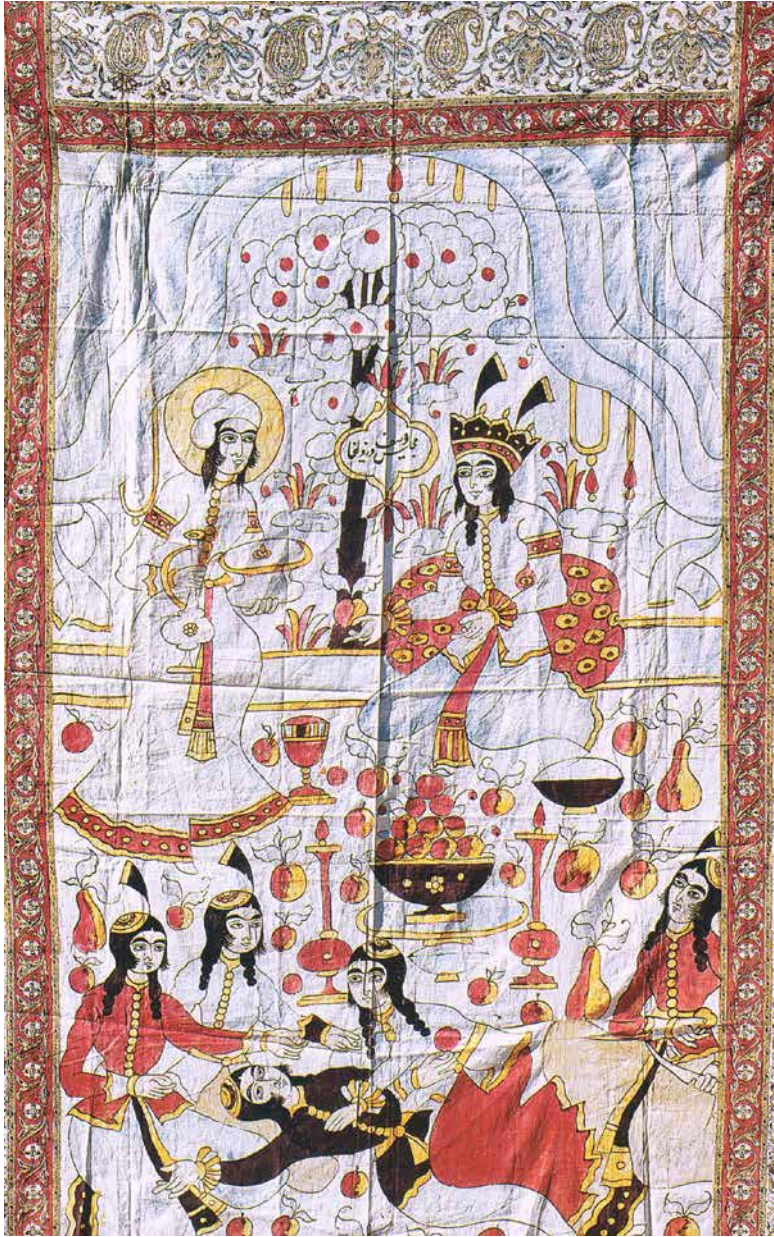
پارچه ۲-۱۸: پرده قلمکار (آرشیو موزه مردم‌شناسی کاخ گلستان).

پارچه ۲-۱۹: پرده پنبه‌ای قلمکار، ۷۹×۲۳۶ سانتی‌متر، ۱۲۶۶ق./۱۸۵۰م. (textileasart.com).

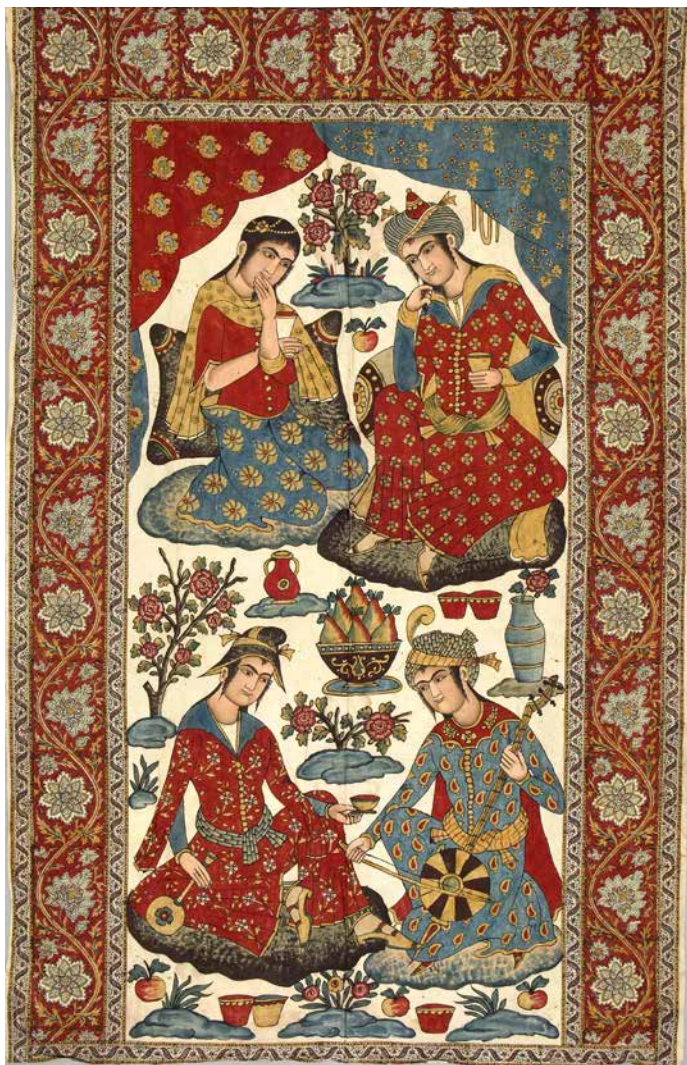
پارچه ۲-۲۰: پرده قلمکار، ۱۵۹×۲۸۲ سانتی متر، نگهداری در موزه هنرهای تزئینی ایران، کار محمدرضا، ۱۳/۱۹۰م. (آرشیو موزه هنرهای تزئینی ایران).

پارچه ۲-۲۱: پرده قلمکار، یوسف وزلیخا، مجموعه موزه سابق هنرهای تزئینی، تهران، ۱۴ق/۲۰۱م. (سیف، ۱۳۹۶، ۱۲۷).

پارچه ۲-۲۲: پرده قلمکار،
۱۲۵×۲۵۶ سانتی متر، نگهداری
در موزه هنرهای تزئینی ایران،
۱۳۰۱ ق.م. (آرشیو موزه هنرهای
تزیینی ایران).

پارچه ۲-۲۳: پردهٔ پنبه‌ای قلمکار، ۱۵۰×۲۸۵ سانتی متر، نگهداری در موزهٔ منسوجات کانادا، ۱۲۹۷-۱۳۳۸ ق. / ۱۸۸۰-۱۹۲۰ م.
(textilemuseum.ca)

پارچه ۲-۲۴: پرده قلمکار،
۲۷۳×۱۵۵ سانتی متر، نگهداری در موزه
هنرهای تزئینی در اصفهان، ۱۴/۲۰ م.
(آرشیو موزه هنرهای تزئینی ایران).

پارچه ۲-۲۶: دو پارچه قلمکار تک‌رنگ با روایت داستانی دیدار لیلی و مجنون در بیابان، ۱۲۳×۲۷۱ سانتی متر، ۱۴ق./۲۰م. (en.expertissim.com).

پارچه ۲-۲۵: پارچه قلمکار تک‌رنگ با روایت داستانی (داستان عبور سیاوش از آتش و در قسمت بالا دیدار کیکاوس و رستم)، ۱۲۳×۲۷۱ سانتی متر، ۱۴ق./۲۰م. (en.expertissim.com).

بزم و سوگواری درباری

پارچه ۲-۲۷: پرده قلمکار، ۱۲۲۳×۱۲۱۱ و
۱۱۷×۲۲۱ سانتی‌متر، نگهداری در موزه
هنرهای تزئینی در اصفهان، ۱۳/۱۹۰م.
(آرشیو موزه هنرهای تزئینی ایران).

پارچه ۲-۲۸: مجلس تدفین،
پرده پنبه‌ای قلمکار با بافت ساده،
۳۰۷×۱۲۹ سانتی متر، نگهداری
در موزه منسوجات کانادا،
۱۳۰۷-۱۳۱۷ق./۱۸۹۰-۱۹۰۰م.
(textilemuseum.ca)

پارچه ۲۹-۲ (راست)، ۲-۳۰ (چپ): پرده کتان با چاپ با سمه و نقاشی با قلم ۱۵۲×۲۶۳ سانتی متر، نگهداری در مجموعه نونی شالی، مجارستان، اوایل ۱۴ق.م. ۲۰/ (کلنتی و سانتو، ۱۳۹۴، ۳۸۳).

– تک‌نگاره‌ها

پارچه ۲-۳۱: پرده قلمکار، احمدشاه قاجار، ۱۴/۲۰ م. (سیف، ۱۳۹۶، ۱۶۵).

پارچه ۲-۳۲: پرده قلمکار، ملکه تاج‌دار، مجموعه موزه سابق هنرهای تزئینی، تهران، ۱۴/۲۰م. (سیف، ۱۳۹۶، ۱۵۰).

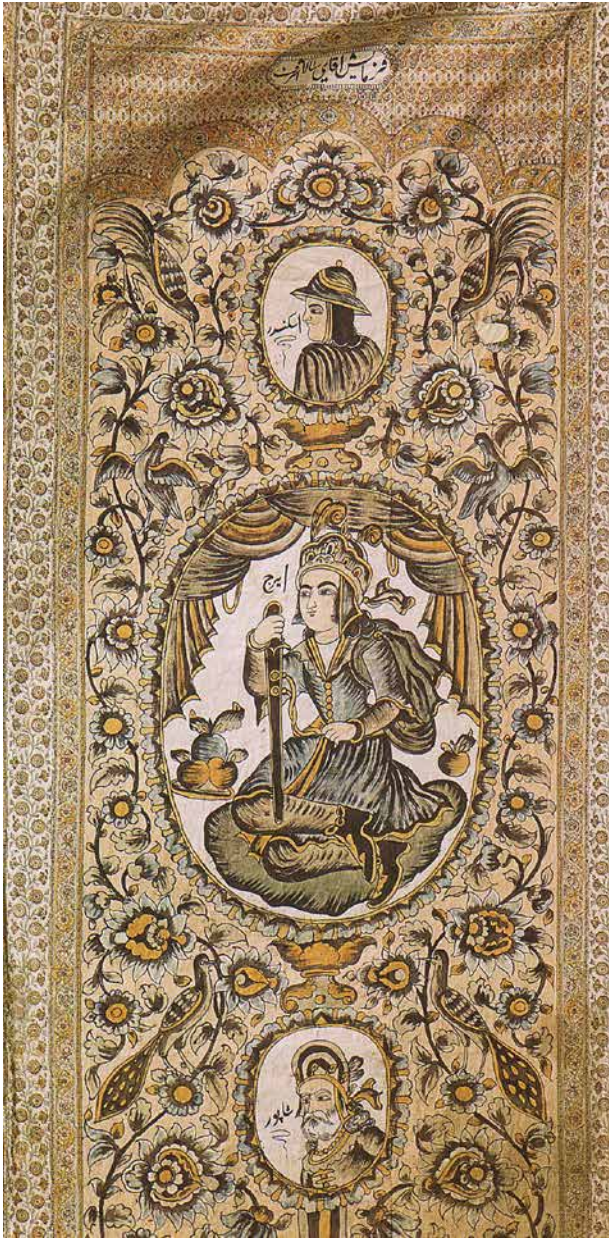

پارچه ۲-۳۳: دختر ناصرالدین شاه، پرده قلمکار، ۲۲۰×۲۱۱ سانتی متر، نگهداری در موزه هنرهای تزئینی در اصفهان، ۱۴/ق. ۲۰/م. (آرشیو موزه هنرهای تزئینی ایران).

پارچه ۲-۳۴: پرده قلمکار، منوچهر، ۱۴ق. ۲۰م. (سیف، ۱۳۹۶، ۱۵۹).

پارچه ۲-۳۵: پرده قلمکار، اسکندر، ایرج و شاپور، ۱۴ق، ۲۰/م، (سیف، ۱۳۹۶، ۱۶۰).

پارچه ۲-۳۶: پرده قلمکار، عمر خیام، منسوب به حسن پورصناعی، سرای چیت‌سازان، بازار قیصریه، اصفهان، مجموعه خصوصی، ۱۴/۲۰ م. (سیف، ۱۳۹۶، ۱۵۳).

پارچه ۲-۳۷: پرده قلمکار، ۱۶/۲×۱۲/۵ سانتی متر، نگهداری در موزه مقدم (آرشیو موزه مقدم).

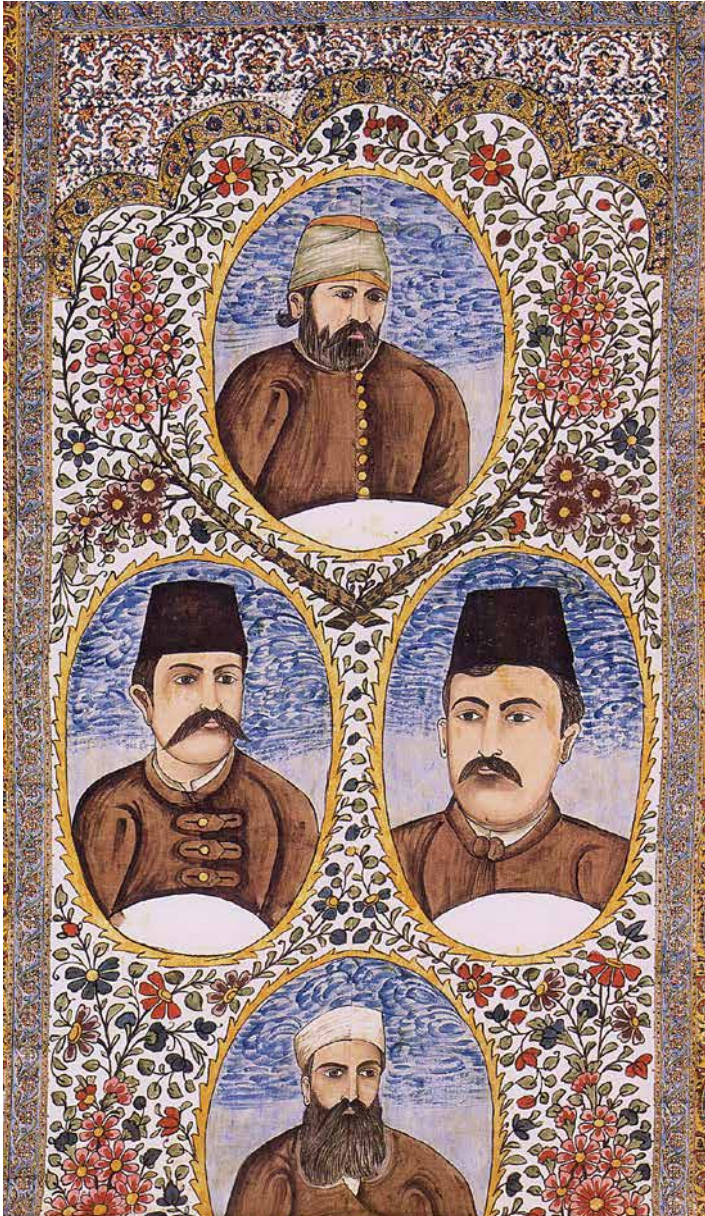
پارچه ۲-۳۸: سربازان قاجاری،
۶×۲۳ سانتی متر، نگهداری در موزه
مقدم (آرشیو موزه مقدم).

پارچه ۲-۳۹: هوشنگ شاه، ۲۱×۳۴ سانتی متر؛ جمشید شاه، ۳۴×۲۱ سانتی متر؛ کیومرث شاه، ۲۱×۳۴ سانتی متر؛ منوچهر شاه،
۲۱×۳۴ سانتی متر، نگهداری در موزه ارمیتاژ، روسیه، ۱۳/۱۹۱۰ م. (hermitagemuseum.com).

پارچه ۲-۴۰: بیست و هشت شاه در پارچه با قاب محرابی و نقش شیر و خورشید و تاج کیانی، ۱۲۵×۲۵۶ سانتی متر، نگهداری در موزه هنرهای تزئینی در اصفهان، کار میرزا ابراهیم، ۱۴۰۱ق. ۲۰۱۰م. (آرشیو موزه هنرهای تزئینی ایران).

پارچه ۲-۴۱: چهارشاه، ۱۴۸×۲۲۳ سانتی متر، نگهداری در موزه هنرهای تزئینی در اصفهان، ۱۴/۱۰/۲۰۰۱ م.
(آرشیو موزه هنرهای تزئینی ایران).

پارچه ۲-۴۲: پرده قلمکار، ۳۳۳×۳۵۰ سانتی متر، نگهداری در موزه هنرهای تزئینی ایران، اصفهان (آرشیو موزه هنرهای تزئینی ایران).

پارچه ۲-۴۳: پرده قلمکار، واقعه کربلا، سرای چیت‌سازان، بازار قیصریه، اصفهان، مجموعه خصوصی، ۱۴/ق. ۲۰/م. (سیف، ۱۳۹۶، ۱۲۳).

پارچه ۲-۴۴: پرده قلمکار، واقعه کربلا، سرای چیت‌سازان، بازار قیصریه، اصفهان، مجموعه خصوصی، ۱۴ق./۲۰م. (سیف، ۱۱۵، ۱۳۹۶).

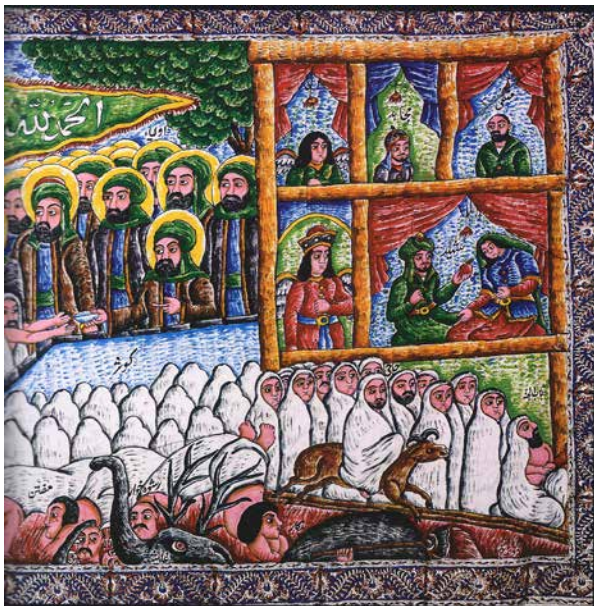
پارچه ۲-۴۵: پرده قلمکار، شهادت طفلان مسلم، سرای چیت‌سازان، بازار قیصریه، اصفهان، مجموعه خصوصی، ۱۴ق./۲۰م. (سیف، ۱۳۹۶، ۱۱۱).

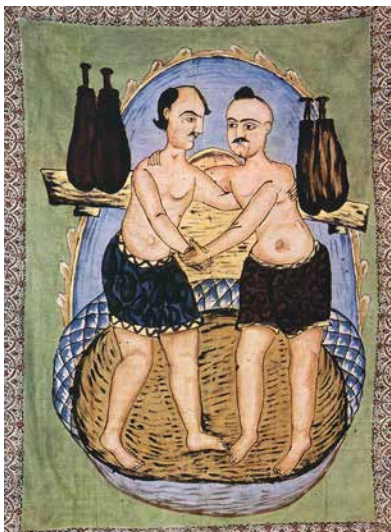
پارچه ۲-۴۶: پرده قلمکار، غدیر خم، سرای چیت‌سازان، بازار قیصریه، اصفهان، مجموعه خصوصی، ۱۴ق./۲۰م. (سیف، ۱۳۹۶، ۱۱۲).

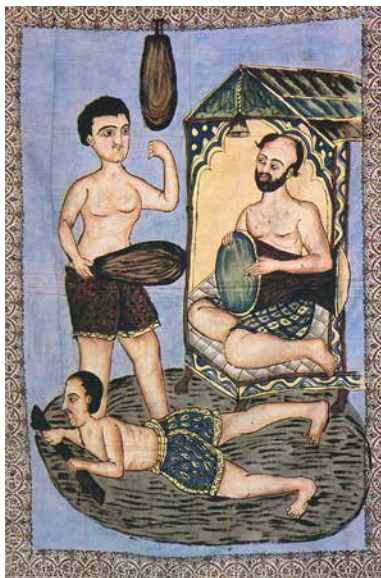
پارچه ۲-۴۷: پرده قلمکار، منسوب به حسن پورصناعی، سرای چیت‌سازان، بازار قیصریه، اصفهان، مجموعه خصوصی، ۱۴/۲۰ م. (سیف، ۱۳۹۶، ۱۲۱).

پارچه ۲-۴۸: پرده قلمکار، روز قیامت، سرای چیت‌سازان، بازار قیصریه، اصفهان، مجموعه خصوصی، ۱۴/۲۰م. (سیف، ۱۳۹۶، ۱۰۲ و ۳۱۰).

پارچه ۲-۴۹: پرده قلمکار، ورزشکاران باستانی، ۱۴ق./۲۰م. (سیف، ۱۳۹۶، ۱۶۶).

پارچه ۲-۵۰: پرده قلمکار، ورزشکاران باستانی، ۱۴ق./۲۰م. (سیف، ۱۳۹۶، ۱۶۷).

پارچه ۲-۵۱: پرده قلمکار، ورزشکاران باستانی، ۱۴ق./۲۰م. (سیف، ۱۳۹۶، ۱۶۸).

● پارچه‌های دوخته دوزی شده

— تک نگاره شاه و درباریان

پارچه ۲-۵۲: پرده رشتی دوزی با نقش زن قجری (مظلومی شمالی، ۱۳۹۱).

پارچه ۲-۵۳: کیف پول با نقش مرد قجری
(آرشیو موزه مردم‌شناسی کاخ گلستان).

پارچه ۲-۵۴ و ۲-۵۵: دو پرده رشتی دوزی ابریشمی با الیاف فلزی، نگهداری در موزه ویکتوریا و آلبرت، لندن،
۱۲۱۴-۱۲۴۵ق./۱۸۰۰-۱۸۳۰م. (collections.vam.ac.uk).

پارچه ۲-۵۶: پرده رشتی دوزی
ابریشمی، نگهداری در موزه
ویکتوریا و آلبرت، لندن،
۱۲۲۴-۱۲۵۵ ق./۱۸۱۰-۱۸۴۰ م.
(collections.vam.ac.uk)

پارچه ۲-۵۷: پرده رشتی دوزی، نگهداری در موزه ویکتوریا
وآلبرت، لندن، ۱۲۱۴-۱۲۶۶ق./۱۸۰۰-۱۸۵۰م.
(collection.vam.ac.uk)

پارچه ۲-۵۹: پرده رشتی دوزی، ۱۳۷×۹۶ سانتی متر،
۱۲۵۵ق./۱۸۴۰م. (textileasart.com).

پارچه ۲-۵۸: غلاف تیانچه، مخمل، چرم و ابریشم دوزی
با الیاف فلزی، ۱۵/۵×۵۳ سانتی متر، نگهداری در موزه
ویکتوریا و آلبرت، لندن، ۱۲۱۴-۱۲۷۶ق./۱۸۰۰-۱۸۶۰م.
(warden, 2010, 149).

پارچه ۲-۶۱: پرده رشتی دوزی، ۱۳ق./۱۹م.
(اسفندیاری، ۱۳۷۰، ۱۴۲).

پارچه ۲-۶۰: تصویر الکساندر دوم،
۱۲۱×۱۷۷ سانتی متر، پرده معرق پارچه و گل دوزی با پیشم
وشیشه‌های رنگی، نگهداری در موزه ارمتاژ، روسیه،
۱۲۹۱ق./۱۸۷۵م. (hermitagemuseum.com).

پارچه ۲-۶۲ (راست)، ۲-۶۳ (چپ): دو پرده پشمی معرق پارچه ورشتی دوزی، ابعاد هر قاب ۲۰۹×۱۳۵ سانتی متر، ۱۳ ق. ۱۹/م. (sothebys.com).

پارچه ۲-۶۴: حاشیه پارچه، ۵۰×۱۰/۴ سانتی متر، نگهداری در آرشیو موزه مقدم، بافت ایران (آرشیو موزه مقدم).

پارچه ۲-۶۵: پرده با تصویر فتحعلی شاه، معرق پارچه و قلاب‌دوزی، نگهداری در کاخ گلستان، ساخته شده به دستور عزت‌النساء، کار آقابزرگ اصفهانی، تهران، ۱۲۶۰ ق. ۱۸۸۱ م. (آرشیو موزه مردم‌شناسی کاخ گلستان).

پارچه ۲-۶۶: پرده تکه‌دوزی رشت، ۱۳/۱۹۰م. (Fisher, 1968, 928).

پارچه ۲-۶۷: پرده با تصویر فتحعلی‌شاه، معرق پارچه و قلاب‌دوزی، نگهداری در کاخ گلستان، ساخته شده به دستور عزت‌النساء، کار آقابزرگ اصفهانی، تهران، ۱۲۶۰ ق، ۱۸۸۱ م. (آرشیو موزه مردم‌شناسی کاخ گلستان).

- صحنه‌های روایی

پارچه ۲-۶۸: پرده قلاب‌دوزی، ۱۶۵×۲۵۵ سانتی‌متر،
اهدایی عزت-ملک ملک (سودآور)، نگهداری در
موزه ملک، تهران (آرشیو موزه ملک).

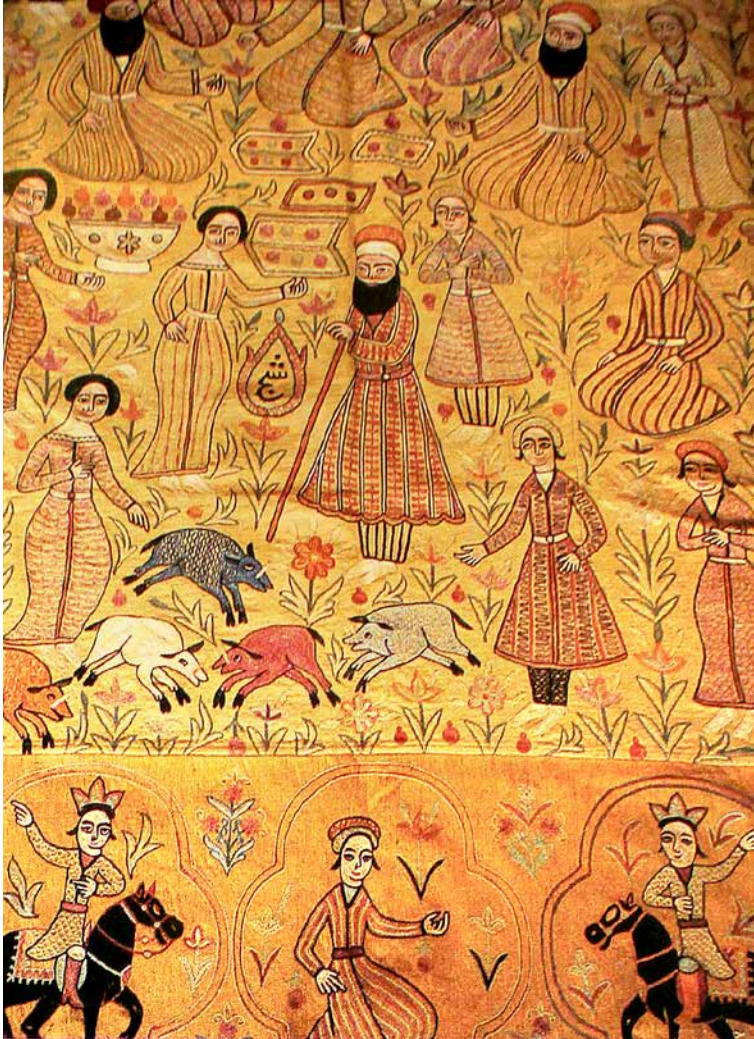

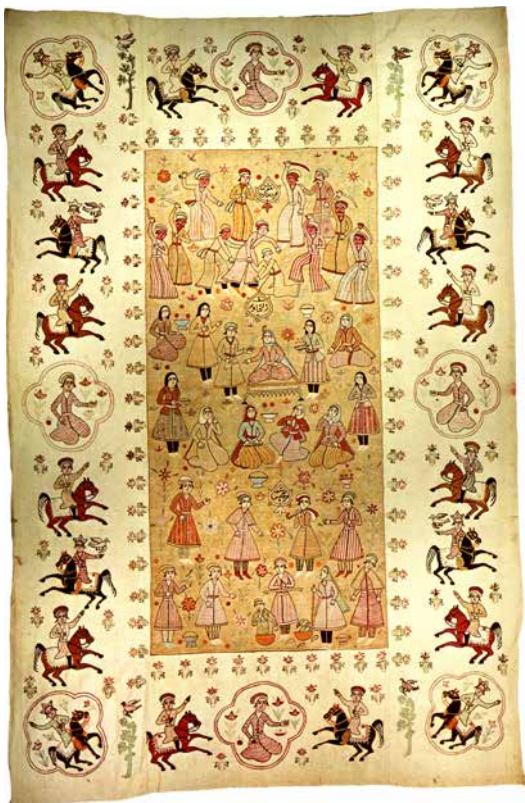
پارچه ۲-۷۰: پرده قلاب‌دوزی، ۲۳۵×۱۵۶ سانتی‌متر،
اهدایی عزت-ملک ملک (سودآور)، نگهداری در موزه ملک،
تهران (آرشیو موزه ملک).

پارچه ۲-۶۹: پرده قلاب‌دوزی، ۱۶۷/۵×۱۵۰ سانتی‌متر،
اهدایی عزت-ملک ملک (سودآور)، نگهداری در موزه ملک،
تهران (آرشیو موزه ملک).

پارچه ۲-۷۱: پرده قلابدوزی با ابریشم و تصویر شکار و پیک‌نیک، اصفهان (Gillow, 2010, 173).

پارچه ۲-۷۲: پرده قلاب‌دوزی، بافت اصفهان، اقی. ۱۸/م. (گلدک، ۲۵۳۵، ۲۲۶).

پارچه ۲-۷۳: پرده کتان و پنبه قلاب‌دوزی و گل‌دوزی بانخ ابریشم، ۱۲۸×۹۲/۲ سانتی متر، نگهداری در موزه کوپرهویت، نیویورک، ۱۲-۱۳ ق. ۱۸۰-۱۹ م. (collection.cooperhewitt.org).

پارچه ۲-۷۴: کیف پول ساتن
ابریشم‌دوزی، نگهداری در
موزه ویکتوریا و آلبرت، لندن،
۱۲۱۴-۱۲۶۶ق/۱۸۰۰-۱۸۵۰م.
(.collection.vam.ac.uk)

پارچه ۲-۷۵: ابریشم سیم‌بفت بافت ساتن، نگهداری در موزه ویکتوریا و آلبرت [گالری قرون وسطی و رنسانس، اتاق ۹، محفظه ۱]، لندن، ۱۲۷۲-۱۲۹۴ ق. / ۱۸۵۵-۱۸۷۷ م. (collection.vam.ac.uk).

پارچه ۲-۷۶: بخشی از لباس روحانی، نگهداری در موزه کلیسای وانک در جلفای اصفهان، ا.ق. ۱۳/۱۹۱ م. (آرشیو موزه کلیسای وانک).

پارچه ۲-۷۷: پرده ابریشمی و پنبه‌ای، پنبه‌دوزی، ۴۸ × ۳۰ سانتی‌متر، ا.ق. ۱۳۰۷/۱۸۹۰ م. (textileasart.com).

پارچه ۲-۷۸: پرده ابریشم، کتان و پشمی سوزن‌دوزی و تکه‌دوزی، ۱۶۰×۲۴۴ سانتی‌متر، نگهداری در موزه کوپرهویت، نیویورک ۱۳/۱۹۱ م. (collection.cooperhewitt.org).

پارچه ۲-۷۹: ابریشم، کتان، ۱۱۸/۱×۱۷۵/۲ سانتی متر، نگهداری در موزه کلونلند، آمریکا، ۱۳۰۱ق.م. (Mackie, 2015, 395).

۳- پارچه‌های پهلوی

پارچه ۳-۱: ابریشم و مخمل، ۲۵×۴۴ سانتی‌متر (textileasart.com).

نقشه پارچه ۳-۲: داستان شاهنامه، بافت حبیب‌الله طریقی، کاشان، ۱۳۰۵ ش./۱۳۴۴ ق./۱۹۲۶ م. (طریقی، ۱۳۹۳، ۴۰-۴۱).

پارچه ۳-۳: داستان شاهنامه، راپورت چرخان
 عرضی، بافت حبیب‌الله طریقی، کاشان،
 ۱۳۰۷ش/۱۳۴۶ق.م/۱۹۲۸م. (طریقی، ۱۳۹۳، ۴۵).

پارچه ۳-۴: داستان لیلی و مجنون، بافت
 حبیب‌الله طریقی، راپورت معکوس طولی، تهران،
 ۱۳۱۷ش/۱۳۵۷ق.م/۱۹۳۸م. (طریقی، ۱۳۹۳، ۵۸).

پارچه ۳-۵: مخمل زری گل برجسته، داستان شاهنامه، راپورت معکوس عرضی، بافت حبیب‌الله طریقی، کاشان، ۱۳۰۷ش/۱۳۴۶ق/۱۹۲۸م. (طریقی، ۱۳۹۳، ۴۴).

پارچه ۳-۶: ابریشم، داستان لیلی و مجنون، ۶۸×۱۳۷ سانتی متر، محل بافت کارگاه زری بافی هنرهای زیبا تهران، راپورت چرخان عرضی، نگهداری در موزه هنرهای ملی ایران، تهران، ۱۳۲۰ ش. / ۱۳۶۰ ق. / ۱۹۴۱ م. (آرشیو موزه هنرهای ملی ایران).

پارچه ۳-۷: زری پرده‌ای به سبک رضا عباسی، بافت محمد طریقی، محل بافت کارگاه زری‌بافی هنرهای زیبا
تهران، راپورت ساده، ۱۳۲۵ ش./۱۳۶۵ ق./۱۹۴۶ م. (طریقی، ۱۳۹۳، ۹۳).

پارچه ۳-۸: زری جنگ با ازدها (داستان شاهنامه)، بافت محمد طریقی، محل بافت اداره هنرهای ملی، تهران، ۱۳۲۸ ش./۱۳۶۸ ق./۱۹۴۹ م. (طریقی، ۱۳۹۳، ۹۴).

نقشه پارچه ۳-۹: بزم در شکارگاه، بافت محمد طریقی، محل بافت کارگاه اداره هنرهای ملی، تهران، ۱۳۳۵ ش./۱۳۷۵ ق./۱۹۵۶ م. (طریقی، ۱۳۹۳، ۷۴).

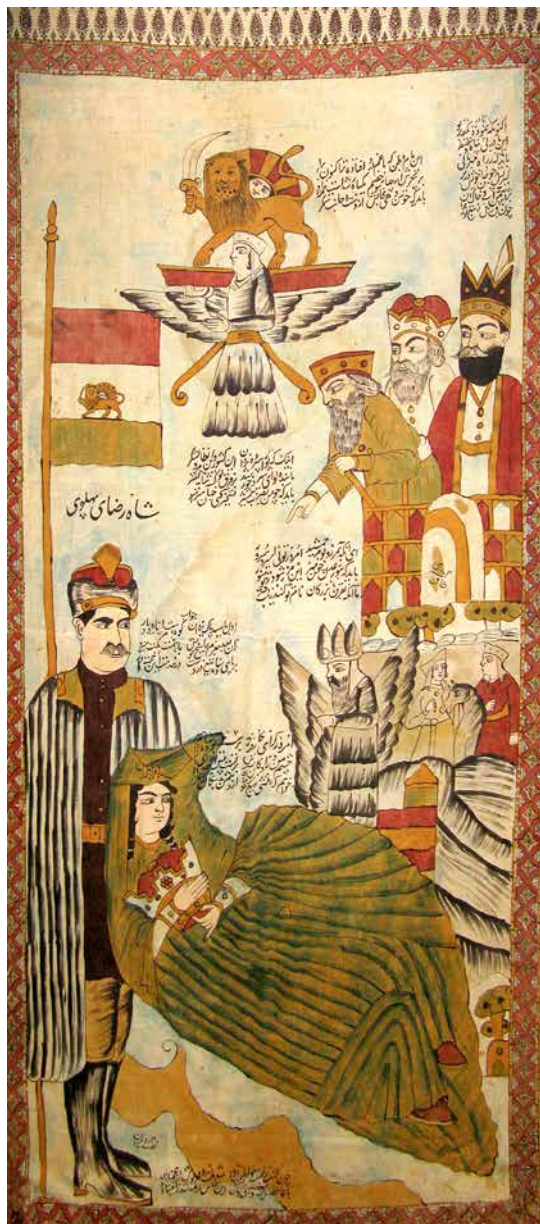
نقشه پارچه ۳-۱۰: بزم شاه عباسی، بافت محمد طریقی، محل بافت کارگاه زری و مخمل در هنرهای زیبای ایران، تهران، ۱۳۳۷ش./۱۳۷۷ق./۱۹۵۸م. (طریقی، ۱۳۹۳، ۷۵).

پارچه ۱۱-۳: پرده سوزن‌دوزی، ۲۰۰×۷۲ سانتی‌متر، تهران، ۱۳۳۸ ش./۱۳۷۸ ق./۱۹۵۹ م. (گلدک، ۲۵۳۵، ۲۶۳).

پارچه ۳-۱۲: نه‌صحنه‌روایی
(زندگانی حضرت یوسف)
قلمکار با قالب و نقش دستی،
۲۷۰×۱۳ سانتی متر، اصفهان،
ش. ۲۵۳۱/ق. ۱۳۹۲/م. ۱۹۷۲.
(کلدک، ۲۵۳۵، ۱۹۰).

پارچه ۳-۱۳: پرده قلمکار با صحنه رضاشاه پهلوی، فروهر و کتیبه‌هایی از شاهنامه، ۲۴۱×۱۲۱ سانتی‌متر، نگهداری در موزه هنرهای تزئینی ایران در اصفهان، ۱۴/۲۰/م. (آرشیو موزه هنرهای تزئینی ایران).

پارچه ۳-۱۴: پرده قلمکار، خشایارشا، سرای چیت‌سازان، بازار قیصریه، اصفهان، مجموعه خصوصی، ۱۴/ق، ۲۰/م.
(سیف، ۱۳۹۶، ۱۶۱).

پارچه ۳-۱۵: شکارگاه بازمینه گلابتون، بافت محمد طریقی، محل بافت کارگاه مخمل وزری اداره هنرهای ملی، تهران، ۱۳۵۲ ش./۱۳۹۳ ق./۱۹۷۳ م. (طریقی، ۱۳۹۳، ۱۳۵).

پارچه ۳-۱۶: رومیزی قلابدوزی، ۴۰ × ۵۰ سانتی‌متر، ۱۳۵۵ ش./۱۳۹۶ ق./۱۹۷۶ م. (کلدک، ۲۵۳۵، ۲۲۸).

پارچه ۳-۱۷: بافت محمد طریقی، ۱۳۵۳ش./۱۳۹۴ق./۱۹۷۴م. (طریقی، ۱۳۹۳، ۱۳۸).

پارچه ۳-۱۸: زری، ۴۵×۸۳ سانتی‌متر، نگهداری در موزه هنرهای تزئینی ایران در اصفهان، ۱۳۵۷.ش/۱۳۹۸/ق. ۱۹۷۸/م.
(آرشیو موزه هنرهای تزئینی ایران).